

Rada
Evropské unie

Brusel 9. listopadu 2023
(OR. en)

15182/23

**Interinstitucionální spis:
2023/0397(COD)**

**ELARG 79
COWEB 137**

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	9. listopadu 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 692 final
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zřízení nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2023) 692 final.

Příloha: COM(2023) 692 final

V Bruselu dne 8.11.2023
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o zřízení nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Nedostatečná sociálně-ekonomická konvergence mezi zeměmi západního Balkánu a EU je dlouhodobým problémem, který se ještě zhoršil v důsledku ekonomických dopadů nevyprovokované a neoprávněné vojenské agrese Ruska proti Ukrajině a předtím v důsledku pandemie COVID-19. Úroveň hospodářské konvergence zemí západního Balkánu, pokud jde o HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly, se pohybuje mezi 30 % a 50 % průměru EU a nepostupuje dostatečně rychle. Pro země západního Balkánu, Evropskou unii a proces přistoupení je zásadní, aby se tato konvergence urychlila. Vyšší úroveň konvergence výrazně usnadní začlenění zemí západního Balkánu do EU.

Hospodářská konvergence je stěžejní výhodou členství v EU: zkušenosti z pátého rozšíření EU, kdy některé z novějších členských států dosáhly úrovně příjmů ve výši 90 % průměru EU nebo více, ukazují, jaký dopad má hospodářská integrace a otevření trhu vyplývající z členství v jednotném trhu v kombinaci s politikou soudržnosti na hospodářskou konvergenci. Vzhledem ke specifickým rysům daného regionu může postupné začlenění do jednotného trhu ještě před přistoupením zpřístupnit některé výhody dříve. Takové postupné začlenění musí být pečlivě připraveno a jako přípravné opatření by mu měla předcházet úzká regionální spolupráce a začlenění.

Na tomto základě Komise vypracovala **plán růstu** pro západní Balkán (podrobně popsany v paralelním sdělení Komise). Je založen na čtyřech pilířích:

- posílení hospodářské integraci do Evropské unie;
- hospodářské integraci v rámci západního Balkánu: společném regionálním trhu;
- zásadních reformách;
- zvýšené finanční pomoci.

Tento nástroj bude sloužit jako klíčový prvek plánu růstu, který výrazně zvýší finanční pomoc na základě ambiciózního programu reforem zaměřeného na nezbytné sociálně-ekonomické reformy spolu se zásadními reformami, včetně reforem právního státu a cílených investic. Zavede přísné podmínky prostřednictvím platebního mechanismu založeného na dosažených výsledcích těchto reforem. Takový přístup vyžaduje zcela novou koncepci, odlišnou od nyní dostupných nástrojů vnější pomoci.

Stávající finanční pomoc zemím západního Balkánu a Turecku v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP III) bude pokračovat ve své současné podobě a bude zaměřena na lepší sladění vnitrostátních právních předpisů a veřejné správy s *acquis* EU a normami EU s ohledem na budoucí členství v Unii.

Nový nástroj proto doplní NPP III tím, že se zaměří na specifické faktory sociálního a hospodářského růstu.

Navíc zatímco se NPP III zaměřuje na proces tvorby programů založený na výkonnosti, tento nový nástroj bude mít platební mechanismus založený na předběžných podmínkách a bude inovativním způsobem kombinovat granty a půjčky, což přinese silnější pobídku k provádění klíčových strukturálních reforem příjemci.

Aby bylo možné plně využít příležitostí plánu růstu, vypracuje každý příjemce program reforem, ve kterém stanoví klíčová opatření, jež hodlá přijmout v období 2024–2027 s cílem urychlit sociálně-ekonomickou konvergenci s EU. Program reforem zkonzultuje, posoudí a přijme Komise.

Program reforem bude sladěn se strategií růstu příjemce, která je v souladu se způsobem rozšíření. Přinese klíčové zásadní reformy vytyčené v procesu přistoupení a omezený počet **hlavních sociálně-ekonomických reforem** stanovených v předchozích programech hospodářských reforem, které budou od nyní začleněny do programů reforem. To bude spojeno s urychlením příslušných a souvisejících **investic** v rámci hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán, regionální obdoby strategie Global Gateway.

Tyto investice budou poskytovány prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán a budou zaměřeny na odvětví, která budou fungovat jako významné činitele sociálně-ekonomického rozvoje: propojení, včetně dopravy, energetické, ekologické a digitální transformace, vzdělávání a rozvoj dovedností. Související projekty nebo programy budou prováděny ve spolupráci s mezinárodními finančními institucemi a rozvojovými bankami členských států EU a přilákají další investice z těchto institucí a soukromého sektoru.

Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu na období 2024–2027 tak doplňuje NPP III. Je koncipován jako flexibilní nástroj přizpůsobený cíli spočívajícím v urychlení zásadních sociálně-ekonomických reforem a přiblížení regionu Evropské unii, který má zároveň zajistit předvídatelnost, transparentnost a odpovědnost fondů.

Země západního Balkánu mohou provádět cílené reformy ve spolupráci s členskými státy EU v rámci Nástroje pro technickou podporu, neboť spolupráce s členskými státy při provádění reforem může urychlit jejich přistoupení a integraci. Komise posoudí výsledky stávajícího pilotního projektu v rámci Nástroje pro technickou podporu u kandidátských zemí a potenciálních kandidátů a důkladněji prozkoumá, jak usnadnit jejich účast na projektech reforem zahrnujících více zemí v rámci Nástroje pro technickou podporu.

Navrhovaný nástroj umožní Unii sladit své politické ambice s mobilizací finančních prostředků v souladu s dlouhodobým závazkem vůči zemím západního Balkánu, které jsou příjemci podpory, na jejich cestě ke vstupu do EU.

Maximální zdroje na provádění nástroje budou v letech 2024–2027 činit 6 miliard EUR (v běžných cenách) na všechny druhy podpory, z čehož až 2 miliardy EUR bude tvořit nevratná podpora a 4 miliardy EUR zvýhodněné půjčky poskytnuté Uníí. Rezervy na finanční závazky ve společném rezervním fondu na úvěry budou pocházet z nevratné podpory ve výši 2 miliard EUR.

Pokud jde o složku nevratné podpory, bude nástroj financován z dodatečných zdrojů v rámci okruhu 6 víceletého finančního rámce jako součást revize víceletého finančního rámce v polovině období. Návrh na změnu nařízení o víceletém finančním rámci¹ proto stanoví, že z okruhu 6 budou na pomoc zemím západního Balkánu uvolněny další 2 miliardy EUR.

Nový nástroj bude realizován pomocí prováděcích mechanismů, které byly vybrány tak, aby maximalizovaly rychlé dosažení reforem a souvisejících investic a zároveň zachovaly nezbytné kontroly a minimalizovaly administrativní zátěž pro Komisi, příjemce a další prováděcí partnery.

¹ COM(2023) 337 final.

Podpora bude poskytována prostřednictvím dvou prováděcích mechanismů: 1) přímou podporou vnitrostátních rozpočtů příjemců a 2) podporou investic do infrastruktury prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán.

Minimálně polovina z celkové částky, která je k dispozici na podporu nástroje, tedy přibližně 3 miliardy EUR, bude postupně přidělena na financování investičního rámce pro západní Balkán, včetně celé částky nevratné podpory snížené o částky, které budou vyhrazeny na technickou a administrativní pomoc při provádění nástroje, jakož i na tvorbu rezerv, jak je podrobněji uvedeno níže.

Směrování finančních prostředků na kapitálové investice prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán poskytne dodatečnou jistotu před svěřeneckými riziky, jelikož investiční rámec pro západní Balkán má osvědčené systémy finanční kontroly, které se opírají také o standardy kontroly prováděcích finančních institucí, jež byly posouzeny v rámci pilířů. Investiční rámec pro západní Balkán poskytuje jednotný rámec spolupráce mezi Evropskou komisí, členskými státy, bilaterálními dárci a finančními institucemi. Všechny investice budou založeny na zásadách „nepůsobit škodu“ a „nikoho neopomíjet“ a přispějí k širšímu cíli, kterým je pomoc regionu s přechodem na ekologické, klimaticky neutrální, digitální a inkluzivní hospodářství odolné vůči změnám klimatu, jež bude v souladu s pravidly a normami EU.

Zatímco oba výše uvedené mechanismy budou absorbovat většinu finančních prostředků, menší část rozpočtu nástroje (odpovídající 1,5 %) bude vyhrazena na technickou a administrativní pomoc při provádění nástroje, jako jsou přípravné akce, monitorování, kontrola, audit a hodnocení, které jsou nezbytné pro řízení nástroje a dosahování jeho cílů, zejména pokud jde o studie, setkání odborníků, školení, konzultace s přijímajícími orgány, konference, konzultace se zúčastněnými stranami, informační a komunikační činnosti včetně informačních akcí pro širokou veřejnost a institucionální komunikaci politických priorit Unie. Výdaje mohou pokrývat rovněž náklady na další podpůrné činnosti, jako například kontrolu kvality a sledování projektů nebo programů na místě, a náklady na vzájemné poradenství a odborníky na posuzování a provádění reforem a investic.

Prostředky vyplacené přímo do vnitrostátních rozpočtů a zpřístupnění prostředků pro předkládání investičních návrhů ke stanovisku provozní rady investičního rámce pro západní Balkán budou záviset na pokroku a plnění **platebních podmínek** uvedených v programech reforem jednotlivých příjemců. Platební podmínky budou mít podobu souboru kvalitativních a kvantitativních kroků a souvisejícího harmonogramu pro vyplácení prostředků spojeného s konkrétními sociálně-ekonomickými reformami, které mají stimulovat růst, nasměrovat partnery na cestu udržitelné konvergence a ke konkrétním reformám souvisejícím se základními zásadami procesu rozšíření, včetně právního státu, boje proti korupci a organizovanému zločinu.

Makrofinanční stabilita, řádné řízení veřejných financí, transparentnost a dohled nad rozpočtem jsou obecné podmínky pro platby, které musí být splněny, aby mohlo dojít k uvolnění finančních prostředků. **Platby budou probíhat podle pevně stanoveného pololetního harmonogramu** na základě řádně odůvodněných žádostí o uvolnění finančních prostředků předložených příjemci a poté, co Komise ověří splnění příslušných platebních podmínek. V případě nesplnění platebních podmínek Komise danou platbu pozastaví nebo od ní odečte příslušnou částku.

K vyplacení příslušných pozastavených prostředků může dojít během příštích dvanácti měsíců po původní lhůtě stanovené v programu reforem za předpokladu, že budou splněny platební podmínky. Tato lhůta by měla být prodloužena na 24 měsíců v prvním roce provádění.

V opačném případě může být příslušná částka odečtena od přidělu příjemce a přerozdělena mezi ostatní příjemce v následujících letech.

Pro financování vnitrostátních rozpočtů se navrhuje víceúrovňový systém auditu a kontroly: za prvé, reforma systémů auditu a kontroly příjemců bude v případě potřeby součástí reformy v rámci programů reformy jednotlivých zemí; za druhé, Komise bude moci v jakékoli fázi projektového cyklu provést podrobný přezkum vnitrostátního systému s ohledem na plnění rozpočtu. V případech, kdy se provádění uskutečňuje prostřednictvím nepřímého řízení nebo kombinování zdrojů (investiční rámec pro západní Balkán), bude Komise kromě svých vlastních systémů spoléhat na kontrolní systémy subjektů posuzovaných v rámci pilířů, mezi něž patří mezinárodní finanční instituce nebo rozvojové banky členských států EU.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Podpora v rámci tohoto nástroje bude v souladu s ostatními formami dvoustranné podpory pro západní Balkán poskytované prostřednictvím jiných nástrojů EU, zejména NPP III, a bude je doplňovat. Naváže na stávající podporu a posílí ji a umožní regionu urychlit provádění hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán. V zájmu dosažení jeho cílů je třeba klást zvláštní důraz na odvětví, která mohou fungovat jako významné činitele sociálního a ekonomického rozvoje: propojení, doprava, energetická a digitální transformace, inovace, vzdělávání a rozvoj dovedností.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Provádění nařízení bude v souladu s ostatními oblastmi vnější činnosti a vnějších politik (např. jednání o rozšíření, předvstupní pomoc). Nástroj doplní toto úsilí urychlením sociálně-ekonomické konvergence mezi regionem a EU v rámci přípravy na budoucí členství v Unii.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Tento návrh se zakládá na článku 212 a na článku 322 Smlouvy o fungování Evropské unie. Předkládá jej Komise postupem podle článku 294 Smlouvy o fungování Evropské unie.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Navrhovaný nástroj je zaměřen na podporu příjemců ze západního Balkánu při dosahování konvergence s Evropskou unií v kontextu politiky rozšíření, a proto je Unie pro poskytování takové pomoci nejvhodnější. Přípravu kandidátských zemí a potenciálních kandidátů na členství v Unii lze nejlépe řešit na úrovni Unie.

Vzhledem k rozsahu potřebné pomoci má EU ty nejlepší předpoklady k tomu, aby poskytovala zemím západního Balkánu vnější pomoc v dlouhodobém horizontu, a to včas, koordinovaně a předvídatelně. EU může využít své výpůjční kapacity k tomu, aby zemím západního Balkánu poskytla půjčky za výhodných podmínek, jakož i k poskytování nevratné podpory a záruk v rámci víceletého výhledu.

EU může díky své přítomnosti v daném regionu prostřednictvím delegací zajistit komplexní přístup k informacím o vývoji ovlivňujícím jednotlivé příjemce. To EU umožňuje mít neustálý přehled o nových potřebách a okolnostech, a tudíž přizpůsobovat podporu vyvíjejícím se potřebám a úzce ji koordinovat s dalšími bilaterálními nebo multilaterálními dárci.

- **Proporcionalita**

Návrh je v souladu se zásadou proporcionality, protože se omezuje na míru nezbytně nutnou k dosažení uvedených cílů na evropské úrovni a nepřekračuje rámec toho, co je pro tento účel nezbytné.

Nástroj je navržen jako cílená akce na podporu urychlených reforem v regionu, který musí dohnat EU, aby se zajistilo hladké a oboustranně prospěšné rozšíření EU. Jeho struktura se v co největší míře opírá o stávající strukturu podpory (NPP III) nebo o stejné modely financování (např. investiční rámec pro západní Balkán), případně vychází ze stávajících, ale zjednodušených nástrojů (nástroje založené na výkonnosti).

- **Volba nástroje**

V souladu s článkem 212 Smlouvy o fungování Evropské unie, který stanoví řádný legislativní postup používaný k přijímání opatření pro uskutečňování spolupráce s třetími zeměmi, má návrh formu nařízení zajišťující jeho jednotné uplatňování, jeho závazný charakter jako celku a jeho přímou použitelnost.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Formální konzultaci se zúčastněnými stranami nebylo možno provést vzhledem k tomu, že je naléhavě nutné připravit návrh tak, aby jej spolunormotvůrci mohli přijmout včas a aby mohl nabýt účinnosti v roce 2024.

EU zajistí odpovídající komunikaci a viditelnost, pokud jde o cíle a opatření prováděné v rámci tohoto nástroje v zemích západního Balkánu, v Unii i mimo ni.

- **Posouzení dopadů**

Posouzení dopadů nebylo možno provést vzhledem k politické naléhavosti tohoto návrhu. Do tří měsíců od přijetí této iniciativy bude vypracován analytický dokument ve formě pracovního dokumentu útvarů Komise, v němž budou uvedeny podklady pro návrh.

- **Základní práva**

Poskytování podpory v rámci tohoto nástroje je podmíněno tím, že země západního Balkánu, které jsou příjemci podpory, budou i nadále respektovat účinné demokratické mechanismy a své instituce včetně parlamentního systému založeného na pluralitě politických stran a zásady právního státu a že zaručí dodržování lidských práv včetně práv osob patřících k menšinám. Pozitivní signály představuje odhodlání orgánů k reformám a jejich silná politická vůle, což potvrzuje i hodnocení stavu příprav partnerských zemí na vstup do EU, které Komise uvedla ve svém sdělení o balíčku rozšíření pro rok 2023.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Maximální zdroje, které budou prostřednictvím tohoto nástroje poskytnuty, budou v letech 2024–2027 činit 6 miliard EUR na všechny druhy podpory, z čehož 2 miliardy EUR bude tvořit nevratná podpora a 4 miliardy EUR zvýhodněné půjčky poskytnuté Unií.

Pokud jde o grantovou složku, nástroj bude financován z dodatečných zdrojů navržených v rámci okruhu 6 víceletého finančního rámce jako součást revize víceletého finančního rámce v polovině období. Změna nařízení o víceletém finančním rámci předpokládá, že z okruhu 6 budou na pomoc zemím západního Balkánu uvolněny další 2 miliardy EUR.

Na tyto úvěry budou ve společném rezervním fondu přiděleny zdroje s dotační sazbou 9 % a rezervy budou financovány z částky 2 miliard EUR navrhovaných v rámci revize víceletého finančního rámce v polovině období, která bude představovat finanční krytí tohoto nástroje.

1,5 % složky nevratné podpory (30 milionů EUR) bude přiděleno na výdaje na technickou a administrativní pomoc související s řízením nástroje, včetně monitorování, komunikace, auditu a hodnocení.

Zbývající část nevratné podpory, stejně jako úvěrová složka, bude přidělena na základě vzorce uvedeného v příloze I, který kombinuje podíl obyvatelstva země, jež je příjemcem podpory, na celkovém počtu obyvatel západobalkánského regionu a průměrný HDP na obyvatele v západobalkánském regionu vůči HDP na obyvatele příslušného příjemce, přičemž první z těchto faktorů má váhu 60 % a druhý 40 %.

5. OSTATNÍ PRVKY

• Provádění, monitorování, hodnocení a podávání zpráv

Nařízení obsahuje podrobná ustanovení týkající se provádění, monitorování, podávání zpráv a hodnocení.

Provádění v rámci tohoto nástroje probíhá podle forem a prováděcích metod stanovených ve finančním nařízení.

Komise bude provádění tohoto nástroje průběžně monitorovat. Zcela v souladu se Smlouvami budou útvary Komise při provádění nástroje spolupracovat s Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ), aby se zajistila soudržnost vnější činnosti Unie. Pokud jde o Srbsko a Kosovo, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku / místopředseda Komise předloží posouzení coby zprostředkovatel dialogu o normalizaci vztahů mezi Srbskem a Kosovem.

Příjemci by měli zavést monitorovací systém založený na kritériích stanovených Komisí a očekává se, že budou Komisi každoročně podávat zprávy o provádění svých programů reforem. To bude zahrnovat podávání zpráv o pokroku při dosahování stanovených cílů programů reforem, o zlepšení systémů vnitřní kontroly, o plnění rozpočtu a o veškerých neoprávněně vyplacených nebo zneužitých částkách, které EU nakonec získala zpět.

Komise poskytne Evropskému parlamentu, Radě a výboru uvedenému v článku 27 nařízení roční hodnocení využívání finančních prostředků poskytnutých v rámci tohoto nástroje.

Komise rovněž provede hodnocení tohoto nařízení *ex post*.

• Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu

Tímto nařízením se zřizuje nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu.

Kapitola I (Obecná ustanovení) se zabývá předmětem tohoto nástroje (článek 1), definicemi (článek 2), obecnými a specifickými cíli tohoto nástroje (článek 3), obecnými zásadami (článek 4) a podmínkami poskytnutí podpory (článek 5).

Kapitola II uvádí způsoby financování a provádění nástroje. Článek 6 stanoví i) finanční krytí nástroje formou nevratné finanční podpory a v podobě technické a administrativní pomoci a ii) podporu ve formě úvěrů. Článek 7 podrobně popisuje formy provádění nástroje, tj. přímé a nepřímé řízení v souladu s finančním nařízením. Článek 8 stanoví pravidla způsobilosti a původu platná pro nástroj a zároveň stanoví, že pravidla v postupech udělování prostředků mohou být omezena z důvodu povahy činnosti nebo v případě, že daná činnost ovlivňuje bezpečnost a veřejný pořádek. Článek 9 se zabývá dohodou o nástroji, která má být uzavřena mezi Komisí a příjemci a která stanoví zejména ustanovení o auditu a kontrole, jakož i povinnosti a podmínky pro vyplácení plateb. Článek 10 uvádí ustanovení týkající se přenesených prostředků, ročních splátek a prostředků na závazky.

Kapitola III (Programy reforem) podrobně popisuje požadavky a základy pro vypracování programů reforem (článek 11) a obecné zásady financování, včetně platebních podmínek pro vyplácení (článek 12). Článek 13 podrobně popisuje programy reforem, které mají příjemci předložit, postup pro jejich předložení a prvky, které by programy reforem měly obsahovat, včetně reforem a investičních oblastí, které mají být z tohoto nástroje financovány, a systémů umožňujících předcházení nesrovnalostem, podvodům, korupci a střetům zájmů při využívání finančních prostředků poskytnutých v rámci nástroje a jejich odhalování a nápravu.

Komise posoudí programy reforem podle kritérií stanovených v článku 14 a přijme prováděcí rozhodnutí podle článku 15, které stanoví mimo jiné orientační výši úvěrové podpory, která má být vyplacena při uspokojivém splnění podmínek, lhůtu pro toto splnění a předběžné financování, k jehož získání budou příjemci způsobilí. Článek 16 stanoví možnost předložení návrhu na změnu programu reforem ze strany Komise nebo příjemce.

Článek 17 se týká smluv o úvěru, které mají být uzavřeny mezi Komisí a jednotlivými příjemci, a pravidel pro úvěry Komise na trzích, zatímco článek 18 stanoví míru tvorby rezerv a postup pro její přezkum. Článek 19 stanoví mechanismus financování investic v rámci tohoto nástroje prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán.

Pravidla pro vyplácení předběžného financování příjemcům jsou stanovena v článku 20 s výhradou dodržení podmínek uvedených v článku 5. Článek 21 podrobně popisuje postup pro vyplácení prostředků po splnění obecných podmínek týkajících se makrofinanční stability, řádného řízení veřejných financí, transparentnosti a dohledu nad rozpočtem a platebních podmínek stanovených v programech reforem.

Platby budou prováděny pololetně poté, co příjemce předloží žádost o uvolnění finančních prostředků prokazující uspokojivé splnění příslušných platebních podmínek v podobě kvalitativních a kvantitativních kroků, které je třeba učinit. V případě záporného posouzení Komisí bude zadržena část této částky odpovídající nesplněným platebním podmínkám. Zadržené prostředky budou uvolněny až poté, co příjemce v rámci následné žádosti o uvolnění finančních prostředků řádně odůvodní, že přijal nezbytná opatření k zajištění uspokojivého splnění příslušných platebních podmínek. V opačném případě může Komise částky přerozdělit mezi ostatní příjemce. Tento článek rovněž stanoví, že v případě kvalitativních nebo kvantitativních kroků, které nebudou splněny do 31. prosince 2028, nebude vyplacena žádná částka, a zároveň opravňuje Komisi snížit částky, pokud jsou

dotčeny finanční zájmy Unie nebo pokud příjemci závažně porušují povinnosti vyplývající z dohod uzavřených v rámci tohoto nástroje.

Kapitola IV (Ochrana finančních zájmů Unie) obsahuje ustanovení, kterými se má Komise a příjemci řídit v zájmu zajištění účinné kontroly provádění nástroje. Článek 22 podrobně popisuje povinnosti, které mají být zohledněny v dohodách o nástroji a smlouvách o úvěru, jež budou zahrnovat vhodná opatření za účelem prevence, odhalování a nápravy podvodů, korupce, střetů zájmů a nesrovnalostí poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, zamezení dvojímu financování a právních kroků s cílem získat zpět prostředky, které byly zpronevěřeny, shromažďování odpovídajících údajů o příjemcích finančních prostředků v rámci nástroje a práva, která mají být případně udělena Komisi, Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) a Úřadu evropského veřejného žalobce. Tento článek rovněž opravňuje Komisi ke snížení nebo zpětnému získání částek, pokud jsou dotčeny finanční zájmy Unie nebo pokud příjemci závažně porušují povinnosti vyplývající z dohod uzavřených v rámci nástroje. Článek 23 uvádí ustanovení o systémech vnitřní kontroly příjemců.

Kapitola V (Monitorování, podávání zpráv a hodnocení) zahrnuje ustanovení o stanovení ukazatelů a výsledkových rámců používaných při monitorování a hodnocení (článek 24) a hodnocení nástroje *ex post* (článek 25).

Kapitola VI (Závěrečná ustanovení) stanoví výkon přenesené pravomoci, pokud jde o míru tvorby rezerv (článek 26), postup projednávání ve výborech (článek 27), ustanovení o informacích, komunikaci a propagaci (článek 28) a o vstupu v platnost (článek 29).

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY**o zřízení nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu**

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 212 a čl. 322 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Účetního dvora,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Je ve společném zájmu Unie a jejích západobalkánských partnerů², aby tito partneři pokročili v reformním úsilí zaměřeném na jejich politické, právní a hospodářské systémy za účelem jejich budoucího členství v Unii. Vyhledka na členství v Unii má silný transformační účinek, protože přináší pozitivní demokratické, politické, hospodářské a společenské změny.
- (2) Je třeba uvést některé výhody členství v Unii ještě před přistoupením. Stěžejní výhodou je hospodářská konvergence. Konvergence zemí západního Balkánu, pokud jde o HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly, setrvává v současné době mezi 30 % a 50 % unijního průměru a nepostupuje dostatečně rychle.
- (3) Aby Evropská komise tento nepoměr snížila, přijala sdělení o plánu růstu pro západní Balkán, který spočívá na čtyřech pilířích: a) zlepšení začlenění do jednotného trhu EU; b) posílení regionální hospodářské integrace založené na pravidlech a normách EU, a to plným provedením stávajícího akčního plánu pro společný regionální trh; c) prohloubení reformy zaměřené na urychlení růstu v regionu, podporu hospodářské konvergence a posílení regionální stability a d) zřízení nového finančního nástroje: nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu.
- (4) Provádění tohoto plánu růstu vyžaduje navýšení finančních prostředků v rámci nového specializovaného finančního nástroje, nástroje pro reformy a růst, který má regionu pomoci při provádění reforem na podporu růstu, při regionální integraci a při realizaci společného regionálního trhu.
- (5) V zájmu dosažení těchto cílů je třeba – s ohledem na investiční oblasti – klást zvláštní důraz na odvětví, která mohou fungovat jako významné činitele sociálního a hospodářského rozvoje: propojení, včetně dopravy, energetické, ekologické a digitální transformace, vzdělávání a rozvoj dovedností.

² Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo*, Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko.

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

- (6) Dopravní infrastruktura je nezbytná ke zlepšení propojení mezi partnery ze západního Balkánu a EU. Měla by přispívat k začlenění regionu do Unie. Komise do svého návrhu na revizi transevropského dopravního systému (TEN-T) zahrnuje nový koridor procházející oblastí západního Balkánu (Západovýchodní středomořský koridor). Síť TEN-T by měla být východiskem pro financování dopravní infrastruktury v daném regionu.
- (7) Nástroj by měl podporovat investice a reformy, které pomáhají příjemcům razit cestu k digitální transformaci hospodářství a společnosti v souladu s vizí EU do roku 2030 předloženou ve sdělení Komise „Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekády“³. Měl by se snažit, aby jim usnadnil dosažení obecných cílů a cílů v oblasti digitalizace souvisejících s Unii. Jak uvedla Komise ve svém sdělení z 15. června 2023⁴, soubor opatření pro kybernetickou bezpečnost sítí 5G by měl být východiskem pro financování z prostředků EU k zajištění bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity digitální infrastruktury v regionu.
- (8) Podpora Unie v rámci tohoto nástroje by neměla nahradit dvoustrannou a regionální podporu poskytovanou podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529⁵, která je zaměřená na přípravu příjemců na členství v Unii, ale měla by ji doplňovat, přičemž je třeba pokud možno využívat již existující mechanismy a struktury. Tento přístup by měl vycházet ze stávající metodiky rozšiřování, zejména z revidované metodiky z roku 2020⁶, a z hospodářského a investičního plánu⁷ z téhož roku.
- (9) Podpora v rámci tohoto nástroje by měla být poskytována za účelem splnění obecných a specifických cílů na základě stanovených kritérií a s jasnými platebními podmínkami. Obecnými cíli nástroje by mělo být urychlení regionální hospodářské integrace, postupná integrace s jednotným trhem Unie, sociálně-ekonomická konvergence ekonomik zemí západního Balkánu a sladění s právními předpisy, pravidly, normami, politikami a postupy Unie s cílem dosáhnout členství v Unii. Nástroj by měl rovněž pomoci urychlit reformy související se základními zásadami procesu rozšíření, včetně právního státu, zadávání veřejných zakázek a kontroly státní podpory, řízení veřejných financí a boje proti korupci. Tyto cíle by se měly vzájemně posilovat.
- (10) Nástroj by měl podporovat zásady účinnosti rozvoje, respektovat adicionalitu k podpoře poskytované v rámci jiných programů a nástrojů Unie a usilovat o to, aby se zabránilo zdvojení mezi pomocí podle tohoto nařízení a jinou pomocí poskytovanou Unii, členskými státy, třetími zeměmi, mnohostrannými a regionálními organizacemi a subjekty.
- (11) Nástroj by měl zajistit soulad s obecnými cíli vnější činnosti Unie stanovenými v článku 21 Smlouvy o Evropské unii, včetně dodržování základních práv zakotvených v Listině základních práv EU, a podporu těchto cílů. Zejména zajistí ochranu a podporu lidských práv a právního státu.

³ COM(2021) 118 final.

⁴ „Provádění souboru opatření EU pro kybernetickou bezpečnost sítí 5G“, COM(2023) 4049 final.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529 ze dne 15. září 2021, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP III) (Úř. věst. L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj?locale=cs>).

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

- (12) Činnosti v rámci tohoto nástroje by měly podporovat pokrok při realizaci cílů udržitelného rozvoje, Pařížské dohody, Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti a Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci a neměl by přispívat ke zhoršování stavu životního prostředí ani by neměl životní prostředí či klima poškozovat. Opatření financovaná v rámci nástroje by měla být v souladu s vnitrostátními plány příjemců v oblasti energetiky a klimatu, jejich vnitrostátně stanoveným příspěvkem a ambicí dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050. Nástroj by měl přispívat ke zmírňování změny klimatu a ke schopnosti přizpůsobit se nepříznivým dopadům změny klimatu a měl by podporovat odolnost vůči změně klimatu.
- (13) Provádění tohoto nařízení by se mělo řídit zásadami rovnosti a nediskriminace vypracovanými v rámci strategií Unie rovnosti. Mělo by podporovat zásady genderové rovnosti a posilování postavení žen a dívek a mělo by usilovat o ochranu a prosazování práv žen a dívek v souladu s akčními plány EU pro genderovou rovnost a s příslušnými závěry Rady a mezinárodními úmluvami. Provádění nástroje by mělo být v souladu s Úmluvou Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením a mělo by zajišťovat dostupnost jeho investic a technické pomoci.
- (14) Toto nařízení by mělo podpořit zelenou agendu pro západní Balkán⁸ posílením ochrany životního prostředí, přispěním ke zmírňování změny klimatu a zvyšováním odolnosti vůči ní a urychlením přechodu na nízkouhlíkové hospodářství.
- (15) S ohledem na Zelenou dohodu pro Evropu coby evropskou strategii udržitelného růstu a na význam naplňování cílů v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti v souladu se závazky interinstitucionální dohody by měl nástroj přispívat k dosažení obecného cíle, kterým je vynakládat 30 % výdajů z rozpočtu Unie na podporu cílů v oblasti klimatu a na cíle v oblasti biologické rozmanitosti 7,5 % v roce 2024 a 10 % v letech 2026 a 2027. Alespoň 37 % nevratné finanční podpory poskytnuté prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán by mělo odpovídat cílům v oblasti klimatu. Nástroj by měl podporovat činnosti, které plně dodržují unijní normy a priority v oblasti klimatu a životního prostředí a zásadu „významně nepoškozovat“ ve smyslu článku 17 nařízení (EU) 2020/852⁹.
- (16) Komise by měla ve spolupráci s členskými státy a příjemci přispět k větší transparentnosti a odpovědnosti při poskytování pomoci, mimo jiné zavedením vhodných systémů vnitřní kontroly a politik boje proti podvodům. Podpora v rámci nástroje by měla být podmíněna tím, že jednotliví příjemci budou i nadále respektovat a prosazovat účinné demokratické mechanismy a instituce, včetně parlamentního systému založeného na pluralitě politických stran, a zásady právního státu a že zaručí dodržování lidských práv včetně práv osob patřících k menšinám. Další podmínkou je, že se Srbsko a Kosovo konstruktivně zapojí do normalizace vzájemných vztahů za účelem úplného provedení všech svých závazků vyplývajících z dohody o cestě k normalizaci a z její přílohy o provádění, jakož i ze všech dohod uzavřených dříve v rámci dialogu, a zahájí jednání o komplexní dohodě o normalizaci vztahů.
- (17) Celková maximální částka podpory Unie prostřednictvím tohoto nástroje na období 2024–2027 by měla činit 6 miliard EUR v běžných cenách, z čehož až 2 miliardy EUR by měla tvořit nevratná podpora a 4 miliardy EUR zvýhodněné půjčky v rámci

⁸ SWD(2020) 223 final, 6.10.2020.

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088, Úř. věst. L 198, 22.6.2020, s. 13.

finanční pomoci poskytnuté Unií, která bude dotována částkou ve výši 2 miliard EUR. Nejméně polovina celkové částky by měla být přidělena prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán, včetně celé částky nevratné podpory snížené o 1,5 % technické pomoci a částky nezbytné k tvorbě rezerv na úvěry.

- (18) Toto nařízení stanoví pro celou dobu trvání tohoto nástroje finanční krytí, které má v ročním rozpočtovém procesu pro Evropský parlament a Radu představovat hlavní referenční částku ve smyslu bodu 18 interinstitucionální dohody ze dne 16. prosince 2020 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o rozpočtové kázní, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích, včetně plánu na zavedení nových vlastních zdrojů.
- (19) Odchylně od čl. 31 odst. 3 druhé věty nařízení (EU) 2021/947 by finanční závazek z půjček v rámci tohoto nástroje neměl být podporován zárukou pro vnější činnost. Podpora typu úvěrů poskytnutá v rámci tohoto nástroje by měla představovat finanční pomoc ve smyslu čl. 220 odst. 1 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046. Orientační výše finančních prostředků pro každého příjemce by měla být vypočtena na základě vzorce uvedeného v příloze I, který kombinuje podíl obyvatelstva země, jež je příjemcem podpory, na celkovém počtu obyvatel západobalkánského regionu a průměrný HDP na obyvatele v západobalkánském regionu vůči HDP na obyvatele příslušného příjemce, přičemž první z těchto faktorů má váhu 60 % a druhý 40 %. Jestliže nejsou splněny platební podmínky pro uvolnění prostředků, může Komise přerozdělit část nebo celou částku mezi ostatní příjemce.
- (20) Na toto nařízení by se měla vztahovat horizontální pravidla přijatá Evropským parlamentem a Radou na základě článku 322 SFEU. Tato pravidla jsou stanovena v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046¹⁰ a upravují zejména postup týkající se sestavování a plnění rozpočtu prostřednictvím grantů, zadávání veřejných zakázek, nepřímého řízení, finanční pomoci, operací kombinování zdrojů a náhrad vyplacených externím odborníkům, jakož i kontroly odpovědnosti účastníků finančních operací.
- (21) Měla by být povolena omezení způsobilosti v postupech udělování prostředků v rámci nástroje z důvodu zvláštní povahy dané činnosti nebo v případě, že tato činnost ovlivňuje bezpečnost nebo veřejný pořádek.
- (22) V zájmu zajištění účinného provádění nástroje včetně usnadnění integrace příjemců ze západního Balkánu do evropských hodnotových řetězců by veškeré dodávky a materiály financované a pořizované v rámci tohoto nástroje měly pocházet z členských států, zemí, které jsou příjemci podpory, smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru a zemí, na které se vztahuje příloha I nařízení Evropského parlamentu a Rady¹¹ (EU) 2021/947 a příloha I nařízení (EU) 2021/1529,

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. L 193, 30.7.2018, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj?locale=cs>).

¹¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/947 ze dne 9. června 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa, mění a zrušuje rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 466/2014/EU a zrušují nařízení Evropského parlamentu

a zemí, pro které Komise stanovila přístup k vnější pomoci v zemích, které jsou příjemci podpory, na základě vzájemnosti, ledaže tyto dodávky a materiály nelze za přiměřených podmínek získat v kterékoli z těchto zemí.

- (23) Při dodržení zásady, že rozpočet Unie se sestavuje každoročně, je třeba zajistit možnost uplatňování flexibility v souladu s nařízením (EU, Euratom) 2018/1046 u jiných politik, včetně přenosů a opětovného přidělování finančních prostředků, aby se zajistilo účinné využití prostředků Unie, a maximalizovaly se tak prostředky Unie dostupné v rámci nástroje.
- (24) Provádění nástroje pro země západního Balkánu by se mělo v jednotlivých zemích západního Balkánu, jež jsou příjemci podpory, opírat o soudržný a prioritní soubor cílených reforem a investičních priorit (program reform), který poskytne rámec pro posílení sociálně-ekonomického růstu, jasně formulovaný a sladěný s požadavky na přistoupení k Unii. Program reform bude sloužit jako zastřešující rámec pro dosažení cílů tohoto nástroje.
- (25) Vyplácení podpory ze strany Unie by mělo být podmíněno dodržováním platebních podmínek a měřitelným pokrokem při provádění reforem stanovených v programech reform, které posoudí a formálně schválí Komise. Uvolnění finančních prostředků by mělo být odpovídajícím způsobem strukturováno, přičemž by mělo zohledňovat cíle nástroje.
- (26) Programy reform by měly zahrnovat cílená reformní opatření a prioritní investiční oblasti společně s platebními podmínkami v podobě kvalitativních a kvantitativních kroků, které svědčí o uspokojivém pokroku nebo o dokončení těchto opatření, a orientační harmonogram provádění těchto opatření. Tyto kroky by měly být naplánovány nejpozději na 31. srpna 2027, přestože celkové dokončování opatření, jichž se tyto kroky týkají, může být prováděno i po roce 2027, avšak nejpozději do 31. prosince 2028.
- (27) Programy reform by měly obsahovat vysvětlení systému daného příjemce určeného k účinné prevenci, odhalování a nápravě nesrovnalostí, korupce, podvodů a střetů zájmů při využívání finančních prostředků získaných v rámci tohoto nástroje a opatření, jejichž cílem je zabránit dvojímu financování z tohoto nástroje a jiných programů Unie, jakož i od jiných dárců.
- (28) Opatření v rámci programů reform by měla případně přispět ke zlepšení účinnosti systému řízení a kontroly veřejných financí, k boji proti korupci, podvodům a organizované trestné činnosti a k účinnému systému kontroly státní podpory, jehož cílem je zajistit spravedlivé podmínky pro všechny podniky. Tato opatření by měl příjemce provést do orientačního data, které by v případě jednotlivých opatření mohlo být stanoveno v počáteční fázi provádění nástroje.
- (29) Komise by měla každý program reform posoudit na základě seznamu kritérií stanovených v tomto nařízení. Za účelem zajištění jednotných podmínek k provedení tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci ke schvalování těchto programů reform. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011¹². Komise řádně

a Rady (EU) 2017/1601 a nařízení Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 (Úř. věst. L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj?locale=cs>).

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích

zohlední rozhodnutí Rady 2010/427/EU a případně úlohu ESVČ, zejména při sledování splnění podmínek pro poskytnutí podpory ze strany Unie.

- (30) Prováděcí rozhodnutí Komise uvedené v tomto nařízení by mělo současně představovat pracovní program ve smyslu čl. 110 odst. 2 finančního nařízení, pokud jde o částku nevratné finanční podpory podle tohoto nařízení.
- (31) Vzhledem k potřebě flexibility při provádění tohoto nástroje by příjemce měl mít možnost podat Komisi odůvodněnou žádost o změnu prováděcího rozhodnutí, pokud nebude v důsledku objektivních okolností nadále schopen zčásti nebo zcela splnit program reforem včetně příslušných platebních podmínek. Příjemce by měl mít možnost podat odůvodněnou žádost o změnu programu reforem, včetně případného navržení dodatků.
- (32) Komise by měla být schopna změnit prováděcí rozhodnutí, zejména s cílem zohlednit změnu dostupných částek.
- (33) V případě přerozdělení podpory v rámci tohoto nástroje, které by vedlo k dodatečné podpoře příjemce, by měl tento příjemce předložit revidovaný program reforem s dodatečnými opatřeními, jichž má být dosaženo.
- (34) S každým příjemcem by měla být uzavřena dohoda o nástroji, která stanoví zásady finanční spolupráce mezi Uní a příjemcem a upřesní nezbytné mechanismy týkající se kontroly, dohledu, monitorování, hodnocení, podávání zpráv a auditu financování z prostředků Unie v rámci nástroje, pravidla pro daně, cla a poplatky a opatření týkající se prevence, odhalování, vyšetřování a nápravy nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů. S každým příjemcem by proto měla být rovněž uzavřena smlouva o úvěru, která obsahuje zvláštní ustanovení pro řízení a provádění financování poskytovaného ve formě úvěrů.
- (35) Finanční podpora programů reforem by měla být možná i ve formě úvěru. V kontextu finančních potřeb zemí západního Balkánu je vhodné organizovat finanční pomoc v rámci diverzifikované strategie financování stanovené v článku 220a nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 a zřízené uvedeným článkem jako jednotná metoda financování, která by měla zvýšit likviditu dluhopisů Unie a atraktivitu a nákladovou efektivnost emisí Unie.
- (36) Je vhodné poskytnout příjemcům úvěry za vysoce zvýhodněných podmínek s maximální dobou trvání 40 let a ne zahájit splácení jistiny před rokem 2034. Je rovněž vhodné odchýlit se od čl. 220 odst. 4 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.
- (37) Vzhledem k tomu, že finanční rizika spojená s podporou příjemců formou úvěrů v rámci tohoto nástroje jsou srovnatelná s finančními riziky spojenými s úvěrovými operacemi podle nařízení (EU) 2021/947, rezervy na finanční závazky z úvěrů podle tohoto nařízení by se měly tvořit ve výši 9 % v souladu s článkem 211 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 a prostředky pro tvorbu rezerv by měly být čerpány z finančního krytí ve výši 2 miliard EUR v rámci tohoto nástroje.
- (38) S cílem zajistit, aby míra tvorby rezerv i nadále odpovídala finančním rizikům, by na Komisi měla být přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie, pokud jde o změnu míry tvorby rezerv. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti prováděla odpovídající konzultace,

a to i na odborné úrovni, a aby byly tyto konzultace vedeny v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů¹³. Pro zajištění rovné účasti na vypracovávání aktů v přenesené pravomoci obdrží Evropský parlament a Rada veškeré dokumenty současně s odborníky z členských států a jejich odborníci mají automaticky přístup na zasedání skupin odborníků Komise, jež se věnují přípravě aktů v přenesené pravomoci.

- (39) Aby se napomohlo maximální účinnosti finanční podpory Unie, pokud jde o přilákání dalších investic, a aby se zajistila kontrola EU nad výdaji, měly by být investice do infrastruktury na podporu programů reforem prováděny prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán. Jednotlivé projekty nebo programy je třeba předložit provozní radě investičního rámce pro západní Balkán k vyjádření až po splnění příslušných platebních podmínek stanovených v programech reforem. V případě, že příslušné platební podmínky pro investice nebudou splněny do jednoho roku, může Komise přerozdělit finanční prostředky na investice v rámci investičního rámce pro západní Balkán mezi zbývající příjemce.
- (40) Aby bylo zajištěno, že příjemci budou disponovat počátečními finančními prostředky na provádění prvních reforem, měl by mít každý příjemce přístup až k 7 % celkové částky předpokládané finanční pomoci ve formě předběžného financování v rámci tohoto nástroje v závislosti na dostupnosti finančních prostředků a na dodržení předběžných podmínek pro podporu v rámci tohoto nástroje.
- (41) Při poskytování podpory Unie příjemcům ze západního Balkánu je nezbytné zaručit flexibilitu a programovatelnost. Za tímto účelem by měly být finanční prostředky v rámci nástroje uvolňovány podle pevně stanoveného pololetního harmonogramu v závislosti na dostupnosti finančních prostředků, a to na základě žádostí o uvolnění finančních prostředků předložených příjemci a poté, co Komise ověří uspokojivé splnění jak obecných podmínek týkajících se makrofinanční stability, řádného řízení veřejných financí, transparentnosti a dohledu nad rozpočtem, tak příslušných platebních podmínek. Pokud nebude splněna určitá platební podmínka v souladu s orientačním harmonogramem stanoveným v rozhodnutí o schválení programu reforem, může Komise zadržet veškeré finanční prostředky odpovídající této podmínce nebo jejich část. K vyplacení příslušných zadržovaných prostředků by mohlo dojít během příští lhůty pro uvolnění finančních prostředků a až do dvanácti měsíců po původní lhůtě stanovené v orientačním harmonogramu za předpokladu, že budou splněny platební podmínky. Během prvního roku provádění by se tato lhůta měla prodloužit na 24 měsíců od počátečního záporného posouzení.
- (42) Odchylně od čl. 116 odst. 2 a 5 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 je vhodné stanovit lhůtu pro vyplacení příspěvků do státních rozpočtů počínaje dnem sdělení rozhodnutí schvalujícího výplatu prostředků příjemci a vyloučit výplatu úroků z prodlení ze strany Komise příjemci.
- (43) V rámci omezujících opatření Unie přijatých na základě článku 29 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) a čl. 215 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) nesmějí být přímo ani nepřímo zpřístupněny žádné finanční prostředky ani hospodářské zdroje určeným právníkům osobám, subjektům či orgánům ani v jejich prospěch. Tyto určené subjekty a subjekty,

¹³ Úř. věst. L 123, 12.5.2016, s. 1.

kteře jsou jimi vlastněny nebo kontrolovány, proto nemohou být z tohoto nástroje podporovány.

- (44) V souladu s nařízením (EU, Euratom) 2018/1046, nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013¹⁴ a nařízeními Rady (ES, Euratom) č. 2988/95¹⁵, (Euratom, ES) č. 2185/96¹⁶ a (EU) 2017/1939¹⁷ mají být finanční zájmy Unie chráněny prostřednictvím přiměřených opatření, včetně opatření týkajících se prevence, odhalování, nápravy a vyšetřování nesrovnalostí, podvodů, korupce, střetů zájmů a dvojího financování, jakož i zpětného získávání ztracených, neoprávněně vyplacených či nesprávně použitých finančních prostředků.
- (45) Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) by měl mít v souladu s nařízeními (Euratom, ES) č. 2185/96 a (EU, Euratom) č. 883/2013 zejména pravomoc provádět správní vyšetřování včetně kontrol a inspekcí na místě s cílem zjistit, zda nedošlo k podvodu, korupci nebo jinému protiprávnímu jednání poškozujícímu nebo ohrožujícímu finanční zájmy Unie.
- (46) V souladu s článkem 129 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 by měla být udělena nezbytná práva a potřebný přístup Komisi, úřadu OLAF, Evropskému účetnímu dvoru a případně i Úřadu evropského veřejného žalobce, a to i třetími stranami podílejícími se na vynakládání finančních prostředků Unie.
- (47) Komise by měla zajistit účinnou ochranu finančních zájmů Unie v rámci tohoto nástroje. Vzhledem k dlouhé tradici poskytování finanční podpory příjemcům ze západního Balkánu i v rámci nepřímého řízení a s ohledem na jejich postupné sbližování se standardy a postupy vnitřní kontroly Unie se Komise může zároveň do značné míry spoléhat na fungování vnitrostátních systémů vnitřní kontroly a prevence podvodů. Zejména je třeba neprodleně informovat Komisi a úřad OLAF o všech případech podezření na nesrovnalosti, podvody, korupci a střet zájmů, které mají vliv na využívání finančních prostředků v rámci tohoto nástroje.
- (48) Příjemci by dále měli neprodleně oznámit Komisi nesrovnalosti, včetně podvodů, které se staly předmětem prvotního odhalení ve správním nebo soudním řízení, a průběžně ji informovat o vývoji správního a soudního řízení. V zájmu sladění osvědčených postupů v členských státech by měla být tato oznámení předkládána elektronicky za použití systému pro řízení nesrovnalostí zřízeného Komisí.
- (49) Každý příjemce by měl zavést monitorovací systém, který bude zohledněn v pololetní zprávě o plnění platebních podmínek jeho programu, jež bude přiložena k pololetní žádosti o uvolnění finančních prostředků. Příjemci by měli shromažďovat údaje

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Úř. věst. L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj?locale=cs>).

¹⁵ Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj?locale=cs>).

¹⁶ Nařízení Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 ze dne 11. listopadu 1996 o kontrolách a inspekcích na místě prováděných Komisí za účelem ochrany finančních zájmů Evropských společenství proti podvodům a jiným nesrovnalostem (Úř. věst. L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj?locale=cs>).

¹⁷ Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (Úř. věst. L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj?locale=cs>).

a informace umožňující prevenci, odhalování a nápravu nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů v souvislosti s opatřeními podporovanými tímto nástrojem a poskytovat k nim přístup.

- (50) Komise by měla zajistit, aby byly zavedeny jasné mechanismy monitorování a hodnocení s cílem zaručit účinnou odpovědnost a transparentnost při plnění rozpočtu Unie a účinné posouzení pokroku při dosahování cílů tohoto nařízení.
- (51) Komise by měla Evropskému parlamentu a výboru uvedenému v tomto nařízení předkládat výroční zprávu o pokroku při provádění nařízení a nástroje.
- (52) Komise by měla provést hodnocení tohoto nástroje po jeho dokončení.
- (53) Měly by být posíleny komunikační kapacity příjemců, aby se zaručily silné a svobodné pluralitní sdělovací prostředky a aby veřejnost podporovala a chápala hodnoty Unie, jakož i výhody a povinnosti plynoucí z potenciálního členství v Unii, a aby byly řešeny dezinformace a manipulace s informacemi. Je třeba zajistit rovněž viditelnost finančních prostředků Unie.
- (54) Jelikož cílů tohoto nařízení nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o EU. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (55) Vzhledem k ambiciózním obecným cílům tohoto nástroje v krátkém prováděcím období by toto nařízení mělo vstoupit v platnost prvním dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

Obecná ustanovení

Článek 1 Předmět

1. Tímto nařízením se zřizuje nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu (dále jen „nástroj“).
Stanoví se jím cíle tohoto nástroje, jeho financování, rozpočet na období 2024–2027, formy financování z prostředků Unie v jeho rámci a pravidla pro poskytování tohoto financování.
2. Nástroj poskytuje zemím západního Balkánu podporu pro realizaci sociálně-ekonomických reforem a investic za účelem provádění jejich příslušných programů reforem uvedených v kapitole III.

Článek 2 Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1. „Příjemcem“: Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo*, Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko.
2. „Baličkem rozšíření“ každoroční sdělení o politice rozšíření EU a doprovodné pracovní dokumenty útvarů Komise.
3. „Dohodou o nástroji“ ujednání uzavřené mezi Komisí a příjemcem, které stanoví zásady finanční spolupráce mezi příjemcem a Komisí podle tohoto nařízení. Toto ujednání představuje dohodu o financování ve smyslu čl. 114 odst. 2 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046), pokud jde o finanční prostředky podle čl. 6 odst. 2 písm. a).
4. „Smlouvou o úvěru“ ujednání uzavřené mezi Komisí a příjemcem, které stanoví podmínky platné pro podporu nástroje.
5. „Programy reforem“ ucelený balíček, který představuje soudržný a prioritní soubor cílených reforem a prioritních investičních oblastí v každé zemi, jež je příjemcem podpory, včetně platebních podmínek, které poukazují na uspokojivý pokrok nebo dokončení těchto opatření, a orientačního harmonogramu provádění těchto opatření.
6. „Opatřeními“ reformy a investice v rámci programů reforem podle kapitoly III.
7. „Platebními podmínkami“ podmínky pro uvolnění finančních prostředků v podobě pozorovatelných a měřitelných kvalitativních nebo kvantitativních kroků, které mají příjemci učinit, stanovené v programech reforem podle kapitoly III jako podmínky pro uvolnění finančních prostředků.
8. „Operací kombinování zdrojů“ operace podporovaná z rozpočtu Unie, která kombinuje nevratné formy podpory z rozpočtu EU s vratnými formami podpory od rozvojových či jiných veřejných finančních institucí anebo od komerčních finančních institucí a investorů.

Článek 3 *Cíle nástroje*

1. Obecným cílem tohoto nástroje je:
 - a) urychlit regionální hospodářskou integraci a postupné začlenění do jednotného trhu Unie;
 - b) urychlit sociálně-ekonomickou konvergenci mezi ekonomikami příjemců a Unie;
 - c) urychlit sladění s hodnotami, právními předpisy, pravidly, normami, politikami a postupy Unie s cílem dosáhnout členství v Unii.
2. Specifickým cílem tohoto nástroje je:
 - a) urychlit přechod příjemců k udržitelným ekonomikám podporujícím začlenění, které budou schopny odolat konkurenčním tlakům jednotného trhu Unie, a ke stabilnímu investičnímu prostředí;
 - b) posílit regionální hospodářskou integraci, zejména prostřednictvím pokroku při vytváření společného regionálního trhu;
 - c) posílit hospodářskou integraci příjemců do jednotného trhu Unie;

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

- d) podpořit regionální hospodářskou integraci a posílit začlenění do jednotného trhu EU prostřednictvím lepšího propojení v regionu v souladu s transevropskými sítěmi;
- e) urychlit ekologickou transformaci v souladu se zelenou agendou pro západní Balkán z roku 2020, která se bude týkat všech hospodářských odvětví, a to zejména energetiky, včetně přechodu na dekarbonizované, klimaticky neutrální oběhové hospodářství odolné vůči změně klimatu;
- f) podporovat digitální transformaci coby nástroj udržitelného rozvoje a inkluzivního růstu;
- g) podněcovat inovace, zejména v malých a středních podnicích, a podpořit ekologickou a digitální transformaci;
- h) podpořit kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu, rekvalifikaci a rozšiřování dovedností a politiky zaměstnanosti;
- i) dále posilovat základní zásady procesu rozšíření, včetně právního státu, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod, a to prosazováním nezávislého soudnictví, posílené bezpečnosti a boje proti podvodům, korupci, organizované trestné činnosti, praní špinavých peněz a financování terorismu, daňovým únikům a daňovým podvodům, dodržovat mezinárodní právo, posilovat svobodu sdělovacích prostředků a akademickou svobodu a vytvářet prostředí příznivé pro občanskou společnost, podporovat sociální dialog, prosazovat rovnost žen a mužů, zákaz diskriminace a toleranci, zajišťovat a posilovat dodržování práv osob patřících k menšinám;
- j) posilovat účinnost veřejné správy a podporu transparentnosti, strukturálních reforem a řádné správy věcí veřejných na všech úrovních, a to i v oblasti správy veřejných financí, zadávání veřejných zakázek a kontroly státní podpory; podporovat iniciativy a subjekty, které se podílejí na podpoře a prosazování mezinárodní spravedlnosti v zemích západního Balkánu, které jsou příjemci podpory.

Článek 4 Obecné zásady

1. Spolupráce v rámci tohoto nástroje se zakládá na zásadách účinnosti rozvoje a tyto zásady prosazuje u všech postupů, přičemž mezi tyto zásady patří odpovědnost příjemců za priority rozvoje, zaměření na výsledky, inkluzivní partnerství, transparentnost a vzájemná odpovědnost. Tato spolupráce je založena na účinném a efektivním přidělování a využívání zdrojů.
2. Podpora z tohoto nástroje doplňuje podporu poskytovanou z jiných programů a nástrojů Unie. Činnosti způsobilé pro financování podle tohoto nařízení mohou obdržet podporu z jiných programů a nástrojů Unie, pokud tato podpora nepokrývá tutéž nákladovou položku.
3. Komise a členské státy v zájmu podpory doplňkovosti a účinnosti svých opatření vzájemně spolupracují a usilují o to, aby se zabránilo zdvojení mezi pomocí podle tohoto nařízení a jinou pomocí poskytovanou Uníí, členskými státy, třetími zeměmi, mnohostrannými a regionálními organizacemi a subjekty, jako jsou například mezinárodní organizace a příslušné mezinárodní finanční instituce, agentury a dárci ze zemí mimo Unii, v souladu se zavedenými zásadami pro posilování operativní

koordinace v oblasti vnější pomoci, mimo jiné posílenou koordinací s členskými státy na místní úrovni.

4. Činnosti v rámci tohoto nástroje zohledňují zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, biologickou rozmanitost a ochranu životního prostředí, lidská práva, demokracii, genderovou rovnost a případně snižování rizika katastrof, podporují pokrok v dosahování cílů udržitelného rozvoje a prosazují integrované akce, které mohou vytvářet vedlejší přínosy a plnit více cílů soudržným způsobem. Předcházejí vzniku uvízlých aktiv a řídí se zásadami „nepůsobit škodu“ a „nikoho neopomíjet“, jakož i strategií začleňování udržitelnosti, která je základem Zelené dohody pro Evropu.
5. Příjemci a Komise zajistí, aby byly zohledňovány a prosazovány genderová rovnost, uplatňování hlediska genderové rovnosti a začleňování genderového hlediska v průběhu přípravy programů reforem a při provádění nástroje. Příjemci a Komise přijmou potřebná opatření k zamezení jakékoli diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Komise podá zprávu o těchto opatřeních v rámci pravidelného podávání zpráv na základě akčních plánů pro rovnost žen a mužů.
6. Tento nástroj nepodporuje činnosti nebo opatření, které jsou neslučitelné s vnitrostátními plány příjemců v oblasti energetiky a klimatu, jejich vnitrostátně stanoveným příspěvkem podle Pařížské dohody a ambicí dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050, případně které podporují investice do fosilních paliv nebo mají významné nepříznivé účinky na životní prostředí nebo klima.
7. Komise ve spolupráci s členskými státy a s příjemci přispívá k plnění závazků Unie směřujících k větší transparentnosti a odpovědnosti při poskytování pomoci, mimo jiné podporou zavádění a posilování systémů vnitřní kontroly a politik boje proti podvodům a tím, že prostřednictvím internetových databází zpřístupní informace o objemu pomoci a o jejím přidělení a že zajistí, aby tyto údaje byly srovnatelné a snadno dostupné a aby bylo možné je sdílet a zveřejňovat.

Článek 5

Podmínky podpory ze strany Unie

1. Poskytnutí podpory z tohoto nástroje je podmíněno tím, že příjemci budou i nadále prosazovat a respektovat účinné demokratické mechanismy, včetně parlamentního systému založeného na pluralitě politických stran a zásady právního státu, a že zaručí dodržování všech závazků v oblasti lidských práv včetně práv osob patřících k menšinám. Další podmínkou je, že se Srbsko a Kosovo konstruktivně zapojí do normalizace vzájemných vztahů za účelem úplného provedení všech svých závazků vyplývajících z dohody o cestě k normalizaci a z její přílohy o provádění, jakož i ze všech dohod uzavřených dříve v rámci dialogu, a zahájí jednání o komplexní dohodě o normalizaci vztahů.
2. Komise sleduje plnění podmínek stanovených v odstavci 1 před uvolněním finančních prostředků příjemcům v rámci nástroje a po celou dobu poskytování podpory v rámci nástroje, přičemž řádně zohlední nejnovější balíček rozšíření. Komise může přijmout rozhodnutí, v němž dospěje k závěru, že některé z těchto podmínek splněny nejsou, a zejména pozdržet uvolnění finančních prostředků uvedených v článku 21 bez ohledu na splnění platebních podmínek uvedených v čl. 16 odst. 3.

KAPITOLA II

Financování a provádění

Článek 6

Rozpočet

1. Prostředky, které mají být poskytnuty prostřednictvím tohoto nástroje podle odstavců 2 a 3 na období z 2024–2027 nepřekročí částku 6 miliard EUR.
2. Finanční krytí pro provádění nástroje činí 2 miliardy EUR na období od 1. ledna 2024 do 31. prosince 2027, z čehož je:
 - a) 98,5 % ve formě nevratné finanční podpory příjemcům na provádění programů reforem a
 - b) 1,5 % na výdaje podle odstavce 6.
3. V období od 1. ledna 2024 do 31. prosince 2027 je k dispozici podpora ve formě úvěrů až do výše 4 miliard EUR. Tato částka není součástí částky záruky pro vnější činnost ve smyslu čl. 31 odst. 4 nařízení č. 2021/947.
4. Komise stanoví počáteční orientační částku financování, která je k dispozici pro každého příjemce, v souladu s metodikou uvedenou v příloze I. Částku stanoví v příslušném prováděcím rozhodnutí uvedeném v článku 15, přičemž ji vypočte na základě nejnovějších údajů dostupných ke dni vstupu tohoto nařízení v platnost v souladu s článkem 29. Orientační částky se mohou v průběhu provádění změnit v souladu se zásadami stanovenými v článku 21.
5. Podle článku 19 činí částka finančních prostředků poskytnutých v rámci investičního rámce pro západní Balkán uvedeného v článku 12 nařízení (EU) 2021/1529¹⁸ nejméně 50 % celkové částky uvedené v odstavci 1. Tento příspěvek zahrnuje celou částku nevratné finanční podpory uvedené v odst. 2 písm. a) tohoto článku po odečtení výše rezerv.
6. Prostředky uvedené v odst. 2 písm. b) lze použít na technickou a administrativní pomoc při provádění tohoto nástroje, jako jsou přípravné akce, monitorování, kontrola, audit a hodnocení, které jsou nezbytné pro řízení tohoto nástroje a dosahování jeho cílů, zejména pokud jde o studie, setkání odborníků, školení, konzultace s orgány příjemců, konference, konzultace se zúčastněnými stranami, informační a komunikační akce, včetně informačních akcí pro širokou veřejnost, a institucionální komunikaci politických priorit Unie, pokud souvisejí s cíli tohoto nařízení, na výdaje související se sítěmi IT zaměřenými na zpracování a výměnu informací, na nástroje informačních technologií na korporátní úrovni, jakož i na veškeré další výdaje v ústředí a v delegacích Unie na administrativní a koordinační podporu potřebnou pro nástroj. Výdaje mohou v neposlední řadě pokrývat rovněž náklady na další podpůrné činnosti, jako například kontrolu kvality a sledování projektů nebo programů na místě, a náklady na vzájemné poradenství a odborníky na posuzování a provádění reforem a investic.

¹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529 ze dne 15. září 2021, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP III), Úř. věst. L 330, 20.9.2021.

Článek 7
Provádění a formy financování z prostředků Unie

1. Nástroj se provádí v souladu s nařízením (EU, Euratom) 2018/1046, a to buď v přímém nebo nepřímém řízení s kterýmkoli ze subjektů uvedených v čl. 62 odst. 1 prvního pododstavci písm. c) nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Finanční prostředky Unie mohou být poskytnuty jakoukoli z forem stanovených v nařízením (EU, Euratom) 2018/1046, zejména formou finanční pomoci, grantů, veřejných zakázek a operací kombinování zdrojů.
3. V závislosti na požadované provozní a finanční způsobilosti může být pověřeným subjektem provádějícím operace kombinování zdrojů Evropská investiční banka nebo Evropský investiční fond, mnohostranné mezinárodní finanční instituce, jako je Evropská banka pro obnovu a rozvoj, nebo dvoustranné evropské finanční instituce, jako jsou rozvojové banky. Kdykoli je to možné, doplňují provádění operací kombinování zdrojů v rámci nástroje další formy finanční podpory od členských států nebo třetích stran.

Článek 8
Pravidla způsobilosti osob a subjektů, původ dodávek a materiálů a omezení v rámci nástroje

1. Účast na zadávacím řízení a postupech udělování grantů ve vazbě na činnosti financované z nástroje je otevřena mezinárodním a regionálním organizacím a všem fyzickým osobám, které jsou státními příslušníky níže uvedených zemí nebo území, a právnickým osobám, které jsou v těchto zemích a na těchto územích skutečně usazeny:
 - a) členskými státy, příjemcům, smluvním stranám Dohody o Evropském hospodářském prostoru a země, na něž se vztahuje příloha I nařízení (EU) 2021/947 a příloha I nařízení (EU) 2021/1529;
 - b) zemím, pro které Komise stanoví přístup k vnější pomoci příjemcům na základě vzájemnosti.
2. Reciproční přístup uvedený v odst. 1 písm. b) může být udělen na omezenou dobu alespoň jednoho roku, přizná-li země způsobilost za stejných podmínek subjektům z Unie a subjektům ze zemí způsobilých v rámci nástroje.

Komise rozhodne o přístupu na základě vzájemnosti po konzultaci s dotčeným příjemcem.
3. Veškeré dodávky a materiály financované a pořízené v rámci tohoto nástroje musí pocházet z některé ze zemí uvedených v odst. 1 písm. a) a b), ledaže tyto dodávky a materiály nelze získat za přiměřených podmínek v žádné z těchto zemí. Kromě toho se použijí pravidla týkající se omezení uvedená v odstavci 6.
4. Pravidla způsobilosti podle tohoto článku se nevztahují na fyzické osoby a ani jim nekladou omezení týkající se státní příslušnosti, pokud jsou tyto osoby zaměstnané způsobilým dodavatelem, poskytovatelem, zhotovitelem nebo případně subdodavatelem nebo jsou s nimi jinak smluvně vázány, s výjimkou případů, kdy jsou omezení týkající se státní příslušnosti založena na pravidlech stanovených v odstavci 6.
5. U akcí, které spolufinancuje subjekt nebo které jsou prováděny v přímém řízení nebo v nepřímém řízení společně se subjekty uvedenými v čl. 62 odst. 1 písm. c) nařízení

(EU, Euratom) 2018/1046, se použijí rovněž pravidla daných subjektů. Tím nejsou dotčena omezení zavedená podle odstavce 6, která musí být řádně zohledněna v dohodách uzavřených s těmito subjekty.

6. Pravidla způsobilosti a původ dodávek a materiálů uvedené v odstavcích 1 a 3 a státní příslušnost fyzických osob uvedených v odstavci 4 mohou být omezeny s ohledem na státní příslušnost, zeměpisnou polohu nebo povahu právních subjektů účastnících se zadávacích řízení, jakož i na zeměpisný původ dodávek a materiálů, v těchto případech:
 - a) pokud jsou taková omezení nezbytná vzhledem ke zvláštní povaze a/nebo cílům dané činnosti nebo konkrétního postupu udělování, a/nebo pokud jsou nezbytná pro účinné provedení akce;
 - b) pokud má taková akce nebo konkrétní postup udělování dopad na bezpečnost nebo veřejný pořádek, zejména pokud jde o strategická aktiva a zájmy Unie, jejích členských států nebo kteréhokoli z příjemců, včetně bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity digitální infrastruktury (včetně infrastruktury sítí 5G), komunikačních a informačních systémů a souvisejících dodavatelských řetězců.
7. Uchazeči a zájemci z nezpůsobilých zemí mohou být přijati za způsobilé v případě naléhavosti nebo nedostupnosti služeb na trzích dotčených zemí či území nebo v jiných řádně odůvodněných případech, ve kterých by použití pravidel způsobilosti znemožňovalo nebo výrazně ztěžovalo uskutečnění akce.

Článek 9 Dohoda o nástroji

1. Komise uzavře s každým příjemcem dohodu o nástroji k provádění nástroje, která stanoví povinnosti a platební podmínky příjemců pro vyplácení finančních prostředků z nástroje.
2. Tuto dohodu o nástroji doplní smlouvy o úvěru v souladu s článkem 17, které obsahují zvláštní ustanovení pro řízení a provádění financování poskytovaného ve formě úvěrů.
3. Financování bude příjemcům poskytnuto až poté, co příslušné dohody o nástroji a platné smlouvy o úvěru vstoupí v platnost.
4. Dohoda o nástroji a smlouvy o úvěru uzavřené s jednotlivými příjemci a dohody uzavřené s osobami nebo subjekty, které přijímají finanční prostředky Unie, zajistí splnění povinností stanovených v článku 129 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.
5. Dohoda o nástroji stanoví nezbytná podrobná ustanovení týkající se:
 - a) závazku příjemce pokročit směrem k účinnějším a účelnějším kontrolním systémům a posílit boj proti praní peněz, financování terorismu, vyhýbání se daňovým povinnostem, daňovým podvodům nebo daňovým únikům;
 - b) pravidel pro uvolňování, zadržování, snižování a přerozdělování finančních prostředků v souladu s článkem 21;
 - c) činností souvisejících s řízením, kontrolou, dohledem, monitorováním, hodnocením, vykazováním a auditem v rámci nástroje, jakož i s přezkumy systému, vyšetřováním, opatřeními proti podvodům a spoluprací;

- d) pravidel pro podávání zpráv Komisi o tom, zda a jak jsou splněny platební podmínky uvedené v článku 12;
- e) pravidel pro daně, cla a poplatky podle čl. 27 odst. 9 a 10 nařízení (EU) 2021/947;
- f) opatření k prevenci, odhalování, vyšetřování a nápravě nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů a povinnosti neprodleně oznámit Komisi a úřadu OLAF podezření na nesrovnalosti, podvody, korupci a střet zájmů nebo případy, kdy k nim skutečně došlo, a následná opatření, která byla v jejich důsledku přijata;
- g) povinností uvedených v člancích 22 a 23 včetně přesných pravidel a časového rámce pro shromažďování údajů ze strany příjemce a přístupu Komise a úřadu OLAF;
- h) postupu, který zajistí, aby žádosti o vyplacení podpory v podobě úvěru spadaly do výše dostupného úvěru, s přihlédnutím k čl. 6 odst. 3;
- i) práva Komise poměrně snížit podporu poskytovanou v rámci tohoto nástroje a získat zpět jakoukoli částku vynaloženou na splnění cílů tohoto nástroje nebo požádat o předčasné splacení úvěru v případech nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetu zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které nebyly příjemcem napraveny, nebo v případě závažného porušení povinnosti vyplývající z dohody o nástroji;
- j) pravidel a způsobů podávání zpráv ze strany příjemců za účelem sledování provádění nástroje a měření dosažení cílů stanovených v článku 3.

Článek 10

Přenesené prostředky, roční splátky, prostředky na závazky

1. Odchylně od čl. 12 odst. 4 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 se nevyužité prostředky na závazky a na platby podle nástroje přenášejí automaticky a mohou být přiděleny na závazky a použity do 31. prosince následujícího rozpočtového roku. Přenesené částky se poprvé použijí v následujícím rozpočtovém roce.
2. Komise informuje Evropský parlament a Radu o přenesených prostředcích na závazky v souladu s čl. 12 odst. 6 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.
3. Odchylně od článku 15 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 o opětovném poskytnutí prostředků se prostředky na závazky odpovídající objemu, v jakém bylo přidělení prostředků na závazek zrušeno v důsledku úplného či částečného neuskutečnění akce podle nástroje, opětovně poskytnou ve prospěch původní rozpočtové položky.
4. Rozpočtové závazky na akce trvající déle než jeden rozpočtový rok mohou být rozděleny na roční splátky v průběhu několika let v souladu s čl. 112 odst. 2 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.

KAPITOLA III

Programy reforem

Článek 11

Předkládání programů reforem

1. Za účelem získání podpory v rámci nástroje předloží každý příjemce Komisi program reforem na dobu trvání nástroje, který bude vycházet ze strukturálních reforem obsažených v nejnovějším programu hospodářských reforem a souvisejících společných politických pokynů dohodnutých v rámci hospodářského a finančního dialogu v květnu 2023, případně z vnitrostátní strategie růstu, revidované metodiky rozšiřování, nejnovějšího balíčku rozšíření a hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán.
2. Programy reforem stanoví reformy, které má příjemce provést, jakož i investiční oblasti, které směřují k dosažení obecných a specifických cílů stanovených v článku 3. Programy reforem zahrnují opatření pro provádění reforem v podobě komplexního a uceleného souboru opatření. V oblasti základních zásad, včetně právního státu, boje proti korupci, základních práv a svobody projevu programy reforem odrážejí posouzení v nejnovějším balíčku rozšíření.
3. Program reforem je v souladu s nejnovějším rámcem makroekonomické a fiskální politiky předloženým Komisi v rámci hospodářského a finančního dialogu s EU.
4. Programy reforem jsou v souladu s reformními prioritami stanovenými v souvislosti s cestou příjemce k přistoupení a s dalšími příslušnými dokumenty, jako je dohoda o stabilizaci a přidružení, vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu, vnitrostátně stanovený příspěvek podle Pařížské dohody a ambice dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050, a tyto priority podporují.
5. Programy reforem dodržují obecné zásady stanovené v článku 4.
6. Komise vyzve příjemce, aby do tří měsíců od vstupu tohoto nařízení v platnost předložili své příslušné programy reforem.
7. V případě přerozdělení podpory v rámci tohoto nástroje, které povede k tomu, že příjemce obdrží dodatečnou podporu, vyzve Komise příjemce, aby do tří měsíců předložil revidovaný program reforem na zbývající dobu trvání nástroje.

Článek 12

Zásady financování v rámci programů reforem

1. Nástroj motivuje k provádění programu reforem každého příjemce tím, že stanoví platební podmínky pro uvolnění finančních prostředků. Tyto platební podmínky se vztahují na finanční prostředky podle čl. 6 odst. 2 písm. a) a čl. 6 odst. 3 a mají podobu kvalitativních nebo kvantitativních kroků. Tyto kroky odrážejí pokrok při provádění konkrétních sociálně-ekonomických reforem, včetně reforem v oblasti základních zásad procesu rozšíření a právního státu, které souvisejí s dosažením různých cílů nástroje uvedených v článku 3 v souladu s nejnovějším balíčkem rozšíření.

Splnění platebních podmínek vede k úplnému nebo částečnému uvolnění finančních prostředků v závislosti na míře jejich splnění.

2. Pokud jde o financování prováděné prostřednictvím finančních prostředků uvedených v článku 19, představuje splnění platebních podmínek uvedených v odstavci 1 předběžné ověření. Finanční prostředky se vyplácejí po obdržení žádosti o platbu od správců společného fondu zřízeného v rámci investičního rámce pro západní Balkán pro přijímání příspěvků dárců.
3. Makrofinanční stabilita, řádné řízení veřejných financí, transparentnost a dohled nad rozpočtem jsou obecné podmínky pro platby, které musí být splněny, aby mohlo dojít k uvolnění finančních prostředků.

Článek 13 *Obsah programů reforem*

1. Programy reforem stanoví zejména následující odůvodněné a doložené prvky:
 - a) opatření představující soudržnou, komplexní a přiměřeně vyváženou reakci na cíle stanovené v článku 3, včetně strukturálních reforem, investic a případných opatření k zajištění souladu s předběžnými podmínkami;
 - b) vysvětlení toho, jak jsou tato opatření v souladu se zásadami, strategiemi, plány a programy uvedenými v článku 11;
 - c) vysvětlení, do jaké míry mají opatření přispět k cílům v oblasti klimatu a životního prostředí;
 - d) u reforem a investic orientační harmonogram a předpokládané platební podmínky pro uvolnění finančních prostředků v podobě kvalitativních a kvantitativních kroků, které mají být provedeny nejpozději do 31. srpna 2027;
 - e) opatření pro účinné monitorování a hodnocení programu reforem příjemcem, včetně příslušných ukazatelů uvedených v odstavci 2, a pro podávání zpráv o něm;
 - f) vysvětlení systému příjemce pro účinnou prevenci, odhalování a nápravu nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů a pro prosazování pravidel kontroly státní podpory;
 - g) veškeré další důležité informace.
2. Programy reforem jsou založeny na výsledcích a obsahují ukazatele pro hodnocení pokroku s ohledem na dosažení obecných a specifických cílů uvedených v článku 3. Tyto ukazatele ve vhodných a relevantních případech vycházejí z mezinárodně dohodnutých ukazatelů a z již dostupných ukazatelů týkajících se politik příjemců. Ukazatele jsou rovněž v co největší míře v souladu s klíčovými podnikovými ukazateli obsaženými ve výsledkovém rámci pomoci z nástroje předvstupní pomoci (NPP III), v rámci pro měření výsledků činnosti fondu EFSD+ a v investičním rámci pro západní Balkán.

Článek 14 *Posouzení programů reforem Komisí*

1. Komise bez zbytečného odkladu posoudí význam, komplexnost a vhodnost programu reforem jednotlivých příjemců, případně změnu tohoto programu. Při provádění posouzení jedná Komise v úzké spolupráci s dotčeným příjemcem a může vznést připomínky nebo si vyžádat doplňující informace.

2. Při posuzování programů reforem zohlední Komise příslušné dostupné analytické informace o příjemci, odůvodnění a prvky poskytnuté příjemcem podle článku 13, jakož i jakékoli další relevantní informace, jako jsou informace uvedené v článku 11.
3. Ve svém posouzení Komise zohlední zejména tato kritéria:
 - a) zda program reforem představuje relevantní, komplexní, soudržnou a přiměřeně vyváženou reakci na cíle stanovené v článku 3;
 - b) zda lze očekávat, že program reforem urychlí pokrok při překonávání sociálně-ekonomických rozdílů mezi příjemcem a Uníí, a tím posílí hospodářský, sociální a environmentální rozvoj příjemce a podpoří sbližování se standardy Unie;
 - c) zda lze očekávat, že program reforem urychlí přechod příjemců k udržitelným, klimaticky neutrálním a inkluzivním ekonomikám odolným vůči změně klimatu tím, želepší regionální propojení, dosáhne pokroku v oblasti souběžné ekologické a digitální transformace, včetně biologické rozmanitosti, a podpoří inovace, vzdělávání a rozvoj dovedností a širší trh práce;
 - d) zda lze očekávat, že program reforem dále posílí základní zásady procesu rozšíření vymezené v čl. 3 odst. 2 písm. i);
 - e) zda program reforem vhodně řeší potenciální rizika v oblasti plnění předběžných podmínek a platebních podmínek;
 - f) zda jsou platební podmínky navržené příjemcem vhodné a ambiciózní, v souladu s posouzením z nejnovějšího balíčku rozšíření a dostatečně smysluplné a jasné, aby v případě jejich splnění bylo možné uvolnit odpovídající finanční prostředky, a zda jsou navržené ukazatele pro předkládání zpráv vhodné a dostatečné pro sledování pokroku dosaženého při plnění obecných cílů a pro podávání zpráv o něm;
 - g) zda se očekává, že opatření navrhovaná příjemcem budou účinně předcházet nesrovnalostem, podvodům, korupci a střetům zájmů při využívání finančních prostředků poskytnutých v rámci nástroje, odhalovat je a napravovat, a zajistí, aby nedocházelo k dvojímu financování z nástroje a jiných programů Unie, jakož i od jiných dárců.
4. Pro účely posouzení programů reforem předložených příjemci mohou být Komisi nápomocni odborníci.

Článek 15

Prováděcí rozhodnutí Komise

1. V případě kladného posouzení Komise prostřednictvím prováděcího rozhodnutí schválí program reforem předložený příjemcem v souladu s článkem 14, nebo případně jeho změny předložené v souladu s článkem 16. Uvedené prováděcí rozhodnutí se přijímá přezkumným postupem podle čl. 27 odst. 2.
2. Prováděcí rozhodnutí Komise stanoví reformy, které má příjemce provést, investiční oblasti, jež je třeba podporovat, a platební podmínky vyplývající z programu reforem, včetně orientačního harmonogramu.
3. Prováděcí rozhodnutí Komise rovněž stanoví:
 - a) orientační výši celkových finančních prostředků, které má příjemce k dispozici, a plánované splátky, které mají být uvolněny, včetně předběžného financování,

strukturované v souladu s článkem 13, jakmile příjemce dosáhne uspokojivého splnění příslušných platebních podmínek v podobě kvalitativních a kvantitativních kroků stanovených v souvislosti s prováděním programu reforem;

- b) rozdělení finanční podpory podle splátek na úvěrovou a nevratnou podporu;
- c) lhůtu, do které musí být splněny konečné platební podmínky pro reformy;
- d) opatření a harmonogram pro monitorování a provádění programu reforem, včetně případných opatření nezbytných pro dosažení souladu s článkem 24, a pro podávání zpráv o něm;
- e) ukazatele uvedené v čl. 13 odst. 2 pro posouzení pokroku při plnění obecných a specifických cílů uvedených v článku 3.

Článek 16

Změny programů reforem

1. Pokud nebude příjemce v důsledku objektivních okolností nadále schopen zčásti nebo zcela splnit program reforem včetně příslušných platebních podmínek, může navrhnout pozměněný program reforem. V takovém případě může příjemce podat Komisi odůvodněnou žádost o změnu jejího prováděcího rozhodnutí uvedeného v čl. 15 odst. 1.
2. Komise může prováděcí rozhodnutí změnit, zejména s cílem zohlednit změnu dostupných částek v souladu se zásadami podle článku 21.
3. Pokud se Komise domnívá, že důvody předložené příjemcem změnu programu reforem ospravedlňují, posoudí pozměněný program v souladu s článkem 14 a bez zbytečného odkladu může prováděcí rozhodnutí uvedené v čl. 15 odst. 1 změnit.
4. V rámci změny může Komise přijmout harmonogramy platebních podmínek až do roku 2028. Tím není dotčena konečná lhůta stanovená v čl. 21 odst. 8.

Článek 17

Smlouva o úvěru, výpůjční a úvěrové operace

1. Za účelem financování podpory v rámci nástroje ve formě úvěrů je Komise zmocněna jménem Unie vypůjčit si potřebné finanční prostředky na kapitálových trzích nebo od finančních institucí v souladu s článkem 220a nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Odchylně od čl. 220 odst. 4 finančního nařízení mohou být výplaty úvěru prováděny prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán jménem příjemce. Částky získané zpět se převedou příjemci.
3. Komise uzavře s příjemcem smlouvu o úvěru. Smlouva o úvěru stanoví maximální výši úvěru, dobu dostupnosti a podrobné podmínky podpory v rámci nástroje ve formě půjček. Maximální doba trvání úvěrů je 40 let od podpisu smlouvy o úvěru.

Doplněním a odchylně od čl. 220 odst. 5 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 musí smlouva o úvěru obsahovat výši předběžného financování a pravidla pro zúčtování předběžného financování.

Pokud jde o částky úvěrů realizovaných prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán, smlouva o úvěru rovněž:

- a) stanoví, že příjemce neodvolatelně a bezpodmínečně opravňuje Komisi, aby subjektu vynakládajícímu finanční prostředky na jeho žádost vyplatila prostředky, a že Komise je provedením platby tomuto subjektu zproštěna svých platebních povinností vůči příjemci;
- b) stanoví povinnost příjemce nést náklady na provádění a hradit veškeré poplatky splatné v souvislosti s vynakládáním finančních prostředků v souladu s podmínkami dohodnutými mezi Komisí a subjektem vynakládajícím finanční prostředky.

Článek 18

Tvorba rezerv

1. Podle čl. 211 odst. 1 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 se po zpřístupnění jakýchkoli finančních prostředků podle čl. 6 odst. 3 tohoto nařízení vytvoří rezerva na úvěry podle tohoto nařízení ve výši 9 %. Tvorba rezerv probíhá z finančního krytí uvedeného v čl. 6 odst. 2 písm. a).

Rozpočtové závazky na tvorbu rezerv budou přijaty do 31. prosince 2027. Odchylně od čl. 211 odst. 2 poslední věty nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 se tvorba rezerv provádí postupně a celá částka bude vytvořena nejpozději při úplném vyplacení úvěrů.
2. Tvorba rezerv probíhá prostřednictvím vkladů do společného rezervního fondu. Může se rovněž vztahovat na úvěry určené na makrofinanční pomoc v souladu s čl. 31 odst. 5 nařízení (EU) 2021/947. Míra tvorby rezerv se přezkoumává přinejmenším každé tři roky ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost.
3. Komise je zmocněna přijmout akt v přenesené pravomoci v souladu s článkem 26 za účelem změny míry tvorby rezerv při použití kritérií stanovených v čl. 211 odst. 2 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.

Článek 19

Provádění investičních projektů a programů v rámci investičního rámce pro západní Balkán

1. Aby bylo možné těžit z finanční podpory EU, která má přilákat další investice, budou investice do infrastruktury podporující programy reforem prováděny prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán.
2. Prováděcí rozhodnutí Komise uvedené v článku 15 stanoví výši finančních prostředků, které mají být poskytnuty k využití v rámci investičního rámce pro západní Balkán.
3. Komise bude předkládat příslušné návrhy na investiční projekty nebo programy ke stanovisku provozní rady investičního rámce pro západní Balkán uvedené v čl. 35 odst. 8 nařízení (EU) 2021/947 po přijetí rozhodnutí uvedeného v čl. 21 odst. 3.
4. Alespoň 37 % nevratné finanční podpory poskytnuté prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán bude odpovídat cílům v oblasti klimatu.
5. Financování v rámci nástroje poskytnuté z finančního krytí uvedeného v čl. 6 odst. 2 písm. a) bude po odečtení výše rezerv prováděno formou nepřímého řízení s ohledem na seznam investic a bude postupně poskytováno prostřednictvím příspěvků vyplácených do společného fondu zřízeného v rámci investičního rámce pro západní Balkán pro přijímání příspěvků dárců.

6. Toto financování nebude dostupné pro investice podporované ze společného fondu, dokud nebude přijato rozhodnutí uvedené v čl. 21 odst. 3.
7. Financování v rámci nástroje poskytnuté z úvěrů uvedených v čl. 6 odst. 5 bude zpřístupněno prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán v rámci smlouvy o úvěru mezi Komisí a příjemci v souladu s čl. 17 odst. 2. Dohromady pro všechny smlouvy o úvěru platí, že Komisi může být každý rok podáno nejvýše dvanáct žádostí o vyplacení podpory od správců společného fondu uvedených v čl. 12 odst. 2. Investiční projekty a programy mohou obdržet podporu ze dvou zdrojů financování uvedených v odstavci 1, jakož i z jiných programů a nástrojů Unie, pouze pokud je tato podpora z různých zdrojů, programů a nástrojů doplňková a pokud nepokrývá tutéž nákladovou položku.

Článek 20

Předběžné financování

1. Poté, co příjemce předloží program reforem Komisi, může požádat o uvolnění předběžného financování ve výši až 7 % celkové částky předpokládané v rámci tohoto nástroje v souladu s čl. 6 odst. 4.
2. Komise může uvolnit požadované předběžné financování po přijetí prováděcího rozhodnutí uvedeného v článku 15 a poté, co vstoupí v platnost dohoda o nástroji a uvedená smlouva o úvěru. Finanční prostředky budou uvolněny v souladu s čl. 21 odst. 3 první větou a s výhradou dodržení podmínek stanovených v článku 5.
3. Komise rozhodne o časovém rámci pro vyplacení předběžného financování, které může být vyplaceno v jedné nebo více tranších.

Článek 21

Posouzení splnění platebních podmínek, zadržování, snižování a přerozdělování finančních prostředků, pravidla pro platby

1. Příjemce dvakrát ročně předloží řádně odůvodněnou žádost o uvolnění finančních prostředků v případě splnění platebních podmínek souvisejících s kvantitativními a kvalitativními kroky.
2. Komise bez zbytečného odkladu posoudí, zda příjemce uspokojivě splnil platební podmínky stanovené v prováděcím rozhodnutí Komise uvedeném v čl. 15 odst. 1. Uspokojivé splnění těchto platebních podmínek předpokládá, že příjemce nezvrátil opatření týkající se týchž reforem, jejichž uspokojivého splnění dosáhl v předchozích rozhodnutích. Komisi mohou být nápomocni odborníci.
3. Pokud Komise provede kladné posouzení uspokojivého splnění všech příslušných podmínek, přijme bez zbytečného odkladu rozhodnutí povolující uvolnění finančních prostředků odpovídajících těmto podmínkám. Toto rozhodnutí v souladu s rozdělením definovaným v čl. 6 odst. 4 stanoví výši finančních prostředků, která bude poskytnuta jako finanční pomoc směřující přímo do vnitrostátního rozpočtu, a částku, která bude uvolněna prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán. Pokud jde o tyto částky, rozhodnutí ustanovuje podmínku uvedenou v článku 12 pro výši finančních prostředků, která bude poskytnuta jako finanční pomoc směřující přímo do vnitrostátního rozpočtu, a předběžné ověření uvedené v článku 12 pro částku, která bude uvolněna prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán.

4. Pokud Komise provede záporné posouzení splnění jakýchkoli podmínek podle předběžného harmonogramu, bude uvolnění finančních prostředků odpovídajících těmto podmínkám zadrženo. Zadržené částky mohou být uvolněny až poté, co příjemce v rámci následné žádosti o uvolnění finančních prostředků řádně odůvodní, že přijal nezbytná opatření k zajištění uspokojivého splnění odpovídajících podmínek.
5. Pokud Komise dospěje k závěru, že příjemce nepřijal nezbytná opatření ve lhůtě 12 měsíců od počátečního záporného posouzení uvedeného v odstavci 6, sníží částku nevratné finanční podpory a úvěru poměrně k části odpovídající příslušným platebním podmínkám. Během prvního roku provádění platí lhůta v délce 24 měsíců, která se počítá od počátečního záporného posouzení uvedeného v odstavci 6. Příjemce může předložit své připomínky do dvou měsíců od doby, kdy mu Komise sdělí své závěry.
6. Úroky z jakékoli částky odpovídající platebním podmínkám nesplněným do 31. prosince 2028 nenáleží příjemcům a jsou zrušeny nebo se případně vyškrtnou z dostupné částky úvěrové podpory.
7. Komise může snížit částku nevratné finanční podpory, a to i započtením v souladu s článkem 102 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046, nebo úvěru v případě zjištěných případů nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které příjemce nenapravit, nebo vážných obav v souvislosti s nimi, nebo v případě závažného porušení povinností vyplývajících z dohod o nástroji nebo ze smluv o úvěru, a to i na základě informací poskytnutých úřadem OLAF.
8. Komise může rozhodnout, že přerozdělí jakoukoli částku sníženou podle odstavců 6 nebo 7 mezi ostatní příjemce podpory z tohoto nástroje tím, že změní prováděcí rozhodnutí uvedená v čl. 15 odst. 1.
9. Pokud jde o část finančních prostředků z nástroje vyplacených jako finanční pomoc směřující přímo do vnitrostátních rozpočtů příjemců, odchýlně od čl. 116 odst. 2 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 začíná platební lhůta uvedená v čl. 116 odst. 1 písm. a) nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 běžet ode dne sdělení rozhodnutí, jímž se povoluje vyplacení prostředků příjemci podle odstavce 4 tohoto článku.
10. Ustanovení čl. 116 odst. 5 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 se nepoužije na platby uskutečněné jako finanční pomoc směřující přímo do vnitrostátních rozpočtů příjemců podle tohoto článku a článku 22 tohoto nařízení.
11. Platba finančních prostředků v rámci tohoto nástroje se provádí v závislosti na dostupných finančních prostředcích. Finanční prostředky se vyplácejí ve splátkách. Splátka může být vyplacena v jedné nebo více transích.
12. Částka poskytnutá jako finanční pomoc směřující přímo do vnitrostátního rozpočtu se vyplácí na základě rozhodnutí uvedeného v odstavci 3 v souladu se smlouvou o úvěru.
13. Platba podpory v jakékoli výši formou úvěrů, ať už směřující přímo do vnitrostátního rozpočtu, nebo prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán, vyžaduje, aby příjemce předložil žádost o platbu v podobě stanovené ve smlouvě o úvěru.
14. Částka poskytnutá prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán se vyplácí na základě rozhodnutí uvedeného v odstavci 3 po podání žádosti o platbu uvedeně

v odstavci 13 a po obdržení žádosti o platbu od správců společného fondu zřízeného v rámci investičního rámce pro západní Balkán pro přijímání příspěvků dárců.

KAPITOLA IV

Ochrana finančních zájmů Unie

Článek 22

Ochrana finančních zájmů Unie

1. Při provádění nástroje přijmou Komise a příjemci veškerá vhodná opatření na ochranu finančních zájmů Unie, přičemž zohlední zásadu proporcionality a konkrétní podmínky, za nichž bude nástroj fungovat, podmínky stanovené v čl. 5 odst. 1 a podmínky stanovené ve zvláštních dohodách o nástroji, zejména pokud jde o předcházení podvodům, korupci, střetu zájmů a nesrovnalostem, jejich odhalování a nápravu. Každý příjemce se zavazuje k pokroku směrem k účinným a efektivním řídicím a kontrolním systémům a zajistí, aby bylo možno získat zpět neoprávněně vyplacené nebo nesprávně použité částky.
2. Dohoda o nástroji stanoví následující povinnosti příjemce:
 - a) pravidelně kontrolovat, zda poskytnuté finanční prostředky byly využity v souladu s platnými pravidly, zejména pokud jde o prevenci, odhalování a nápravu podvodů, korupce a střetu zájmů a nesrovnalostí;
 - b) přijmout vhodná opatření k prevenci, odhalování a nápravě podvodů, korupce, střetu zájmů a nesrovnalostí poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, zabránit dvojímu financování a učinit právní kroky k vymáhání neoprávněně získaných prostředků, a to i v souvislosti s jakýmkoli opatřením pro provádění reforem a investičních projektů nebo programů v rámci programů reforem;
 - c) zajistit pro účely odstavce 1 tohoto článku, zejména pro účely kontrol využívání finančních prostředků v souvislosti s prováděním reforem v rámci programů reforem, shromažďování odpovídajících údajů o osobách a subjektech, kterým jsou poskytovány finanční prostředky na provádění opatření programu reforem podle kapitoly III, a přístup k nim;
 - d) výslovně oprávnit Komisi, úřad OLAF, Účetní dvůr a případně Úřad evropského veřejného žalobce k výkonu jejich práv stanovených v článku 129 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046.
3. Dohoda o nástroji rovněž stanoví právo Komise poměrně snížit podporu poskytovanou v rámci tohoto nástroje a získat zpět jakoukoli částku vynaloženou na splnění cílů tohoto nástroje nebo požádat o předčasné splacení úvěru v případech nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které nebyly příjemcem napraveny, nebo v případě závažného porušení povinnosti vyplývající z těchto dohod. Při rozhodování o výši zpětného získání prostředků, snížení nebo předčasného splacení dodržuje Komise zásadu proporcionality a přihlíží k závažnosti podvodu, korupce nebo střetu zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie či k závažnosti porušení povinnosti. Příjemce dostane příležitost předložit své připomínky před tím, než se provede snížení nebo než je požádáno o předčasné splacení.

4. Osoby a subjekty vynakládající finanční prostředky v rámci nástroje neprodleně oznámí veškerá podezření na podvody, korupci, střet zájmů a nesrovnalosti poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Unie Komisi a úřadu OLAF.

Článek 23

Úloha vnitrostátních vnitřních systémů a vnitrostátních auditních orgánů

1. Pokud jde o část finančních prostředků z nástroje vyplacených jako finanční pomoc směřující přímo do vnitrostátních rozpočtů příjemců, Komise se spoléhá na stávající a zlepšené systémy vnitřní kontroly příjemců, včetně vnitrostátních auditních orgánů a případně koordinačních služeb pro boj proti podvodům jednotlivých příjemců zavedených v rámci nástroje předvstupní pomoci.

Programy reforem upřednostní v prvních letech provádění reformy týkající se kapitoly jednání 32, zejména v oblasti řízení veřejných financí a vnitřní kontroly, jakož i boje proti korupci, dále kapitol 23 a 24, zvláště pokud jde o soudnictví, korupci a organizovanou trestnou činnost, a kapitoly 8, především v oblasti kontroly státní podpory.

2. Příjemci neprodleně oznámí Komisi veškeré nesrovnalosti, včetně podvodů, které se staly předmětem prvotního odhalení ve správním nebo soudním řízení, a průběžně ji informuje o vývoji správních a právních řízení v souvislosti s těmito nesrovnalostmi. Tato hlášení se podávají elektronicky za použití systému pro řízení nesrovnalostí zřízeného Komisí.
3. Subjekty uvedené v odstavci 2 udržují pravidelný dialog s Evropským účetním dvorem, úřadem OLAF a případně s Úřadem evropského veřejného žalobce.
4. Komise může provádět podrobné přezkumy systémů s ohledem na plnění vnitrostátního rozpočtu na základě posouzení rizik a dialogu s vnitrostátními auditními orgány a vydávat doporučení ke zlepšení těchto systémů.
5. Komise může přijímat doporučení příjemci ve všech případech, kdy příslušné orgány podle jejího názoru nepřijaly nezbytná opatření k prevenci, odhalování a nápravě podvodů, korupce, střetu zájmů a nesrovnalostí, které ovlivnily řádné finanční řízení výdajů financovaných v rámci nástroje, případně existuje závažné riziko, že by ho ovlivnit mohly, a ve všech případech, kdy zjistí nedostatky ovlivňující koncepci a fungování kontrolního systému zavedeného orgány. Dotčený příjemce tato doporučení provede nebo poskytne odůvodnění, proč tak neučinil.

KAPITOLA V

Monitorování, podávání zpráv a hodnocení

Článek 24

Monitorování a podávání zpráv

1. Komise sleduje provádění nástroje a měří dosažení cílů stanovených v článku 3. Monitorování provádění probíhá cíleně a je přiměřené vzhledem k činnostem prováděným v rámci nástroje. Očekává se, že ukazatele uvedené v čl. 13 odst. 2 přispějí k monitorování nástroje ze strany Komise.

2. Dohoda o nástroji uvedená v článku 9 stanoví pravidla a podmínky, za nichž mají příjemci podávat zprávy Komisi pro účely odstavce 1.
3. Komise předkládá Evropskému parlamentu a Radě výroční zprávu o pokroku při plnění cílů tohoto nařízení.
4. Komise poskytuje zprávu uvedenou v odstavci 3 výboru uvedenému v článku 27.

Článek 25 *Hodnocení nástroje*

1. Komise po 31. prosinci 2027, nejpozději však do 31. prosince 2031, provede hodnocení tohoto nařízení *ex post*. Toto hodnocení *ex post* posoudí příspěvek Unie k dosažení cílů tohoto nařízení.
2. Toto hodnocení *ex post* využívá zásady osvědčených postupů Výboru pro rozvojovou pomoc OECD a jeho účelem je stanovit, zda byly splněny dané cíle, a navrhnout doporučení pro zlepšení budoucích akcí.

Komise sdělí poznatky a závěry tohoto hodnocení *ex post* spolu se svými připomínkami a navazujícími opatřeními Evropskému parlamentu, Radě a členským státům. Toto hodnocení *ex post* může být na žádost členských států projednáno. Výsledky slouží jako podklad při přípravě budoucích programů a akcí a při přidělování zdrojů. Toto hodnocení *ex post* a navazující opatření se zveřejní.

Komise do procesu hodnocení financování z prostředků Unie podle tohoto nařízení ve vhodném rozsahu zapojí všechny relevantní zúčastněné strany, včetně příjemců, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti a místních orgánů, a ve vhodných případech může usilovat o provedení společných hodnocení s členskými státy a jinými partnery s úzkým zapojením příjemců.

KAPITOLA VI

Závěrečná ustanovení

Článek 26 *Výkon přenesené pravomoci*

1. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci je svěřena Komisi za podmínek stanovených v tomto článku.
2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v článku 18 je svěřena Komisi na dobu neurčitou od data vstupu tohoto nařízení v platnost.
3. Evropský parlament nebo Rada mohou přenesení pravomoci uvedené v článku 18 kdykoli zrušit. Rozhodnutím o zrušení se ukončuje přenesení pravomoci v něm určené. Rozhodnutí nabývá účinku prvním dnem po zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie nebo k pozdějšímu dni, který je v něm upřesněn. Nedotýká se platnosti žádných již platných aktů v přenesené pravomoci.
4. Před přijetím aktu v přenesené pravomoci Komise vede konzultace s odborníky jmenovanými jednotlivými členskými státy v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě o zdokonalení tvorby právních předpisů ze dne 13. dubna 2016.

5. Přijetí aktu v přenesené pravomoci Komise neprodleně oznámí současně Evropskému parlamentu a Radě.
6. Akt v přenesené pravomoci přijatý podle článku 18 vstoupí v platnost pouze tehdy, pokud proti němu Evropský parlament ani Rada nevysloví námitky ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy jim byl tento akt oznámen, nebo pokud Evropský parlament i Rada před uplynutím této lhůty informují Komisi o tom, že námitky nevysloví. Z podnětu Evropského parlamentu nebo Rady se tato lhůta prodlouží o jeden měsíc.

Článek 27

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení (EU) č. 182/2011.

Článek 28

Informování, komunikace a viditelnost

1. K zajištění viditelnosti financování z prostředků Unie může Komise realizovat komunikační činnosti pro finanční podporu plánovanou v programech reform, mimo jiné prostřednictvím společných komunikačních činností s příjemci. Komise může případně zajistit, aby podpora v rámci tohoto nástroje byla uznána a bylo o ní informováno prostřednictvím prohlášení o financování.
2. Příjemci finančních prostředků Unie uvádějí původ těchto prostředků a zajišťují jejich viditelnost, případně i vyobrazením loga Unie a uvedením vhodného prohlášení o financování ve znění „financováno Evropskou unií“, zejména při propagaci akcí a jejich výsledků, tím, že poskytují, ucelené, účinné a přiměřené informace různým cílovým skupinám, včetně sdělovacích prostředků a veřejnosti.
3. Komise provádí informační a komunikační činnosti týkající se tohoto nástroje, akcí uskutečněných v jeho rámci a dosažených výsledků. Finanční zdroje přidělené na tento nástroj rovněž přispívají k institucionální komunikaci politických priorit Unie, pokud tyto priority souvisejí s cíli uvedenými v článku 3.

Článek 29

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne

*Za Evropský parlament
předsedkyně*

*Za Radu
předseda*

LEGISLATIVNÍ FINANČNÍ VÝKAZ

1. RÁMEC NÁVRHU/PODNĚTU

1.1 Název návrhu/podnětu

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu

1.2 Příslušné oblasti politik

Vztahy EU se zbytkem světa

1.3 Povaha návrhu/podnětu

nové akce

nové akce následující po pilotním projektu / přípravné akci¹⁹

prodloužení stávající akce

sloučení jedné či více akcí v jinou/novou akci nebo přesměrování jedné či více akcí na jinou/novou akci

1.4 Cíle

1.4.1 Obecné cíle

Strategickým cílem nástroje je urychlit sociálně-ekonomickou konvergenci mezi ekonomikami zemí západního Balkánu a EU podporou reforem a cílených investic.

Nástroj by měl podporovat reformy a investice, které posílí hospodářskou integraci zemí západního Balkánu do jednotného trhu EU a zlepší regionální hospodářskou integraci, reformy týkající se základních zásad procesu rozšíření (včetně právního státu, zadávání veřejných zakázek, boje proti korupci, podvodům a organizované trestné činnosti), jakož i další sladění s unijními pravidly, normami, politikami a postupy s ohledem na členství v Unii.

1.4.2 Specifické cíle

Nástroj bude podporovat opatření, jejichž cílem je:

- urychlit přechod příjemců k udržitelným ekonomikám podporujícím začlenění, které budou schopny odolat konkurenčním tlakům jednotného trhu Unie, a ke stabilnímu investičnímu prostředí,
- posílit regionální hospodářskou integraci, zejména prostřednictvím pokroku při vytváření společného regionálního trhu,
- posílit hospodářskou integraci příjemců do jednotného trhu Unie,
- podpořit regionální hospodářskou integraci a posílit začlenění do jednotného trhu EU prostřednictvím lepšího propojení v regionu v souladu s transevropskými sítěmi,
- urychlit ekologickou transformaci v souladu se zelenou agendou pro západní Balkán z roku 2020, která se bude týkat všech hospodářských odvětví, a to zejména

¹⁹ Uvedené v čl. 58 odst. 2 písm. a) nebo b) finančního nařízení.

energetiky, včetně přechodu na dekarbonizované, klimaticky neutrální oběhové hospodářství odolné vůči změně klimatu,

– podporovat digitální transformaci coby nástroj udržitelného rozvoje a inkluzivního růstu,

– podněcovat inovace, zejména v malých a středních podnicích, a podpořit ekologickou a digitální transformaci,

– podpořit kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu, rekvalifikaci a rozšiřování dovedností a politiky zaměstnanosti,

– dále posilovat základní zásady procesu rozšíření, včetně právního státu, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod, a to prosazováním nezávislého soudnictví, posílené bezpečnosti a boje proti podvodům, korupci, organizované trestné činnosti, praní špinavých peněz a financování terorismu, daňovým únikům a daňovým podvodům, dodržovat mezinárodní právo, posilovat svobodu sdělovacích prostředků a akademickou svobodu a vytvářet prostředí příznivé pro občanskou společnost, podporovat sociální dialog, prosazovat rovnost žen a mužů, zákaz diskriminace a toleranci, zajišťovat a posilovat dodržování práv osob patřících k menšinám,

– posilovat účinnost veřejné správy a podporu transparentnosti, strukturálních reforem a řádné správy věcí veřejných na všech úrovních, a to i v oblasti správy veřejných financí, zadávání veřejných zakázek a kontroly státní podpory, podporovat iniciativy a subjekty, které se podílejí na podpoře a prosazování mezinárodní spravedlnosti v zemích západního Balkánu, které jsou příjemci podpory.

1.4.3 *Očekávané výsledky a dopady*

Upřesněte účinky, které by návrh/podnět měl mít na příjemce / cílové skupiny.

Očekává se, že podpora v rámci nástroje příjemcům umožní provádět reformy a investice nutné k zajištění větší konkurenceschopnosti jejich ekonomik, ke zvýšení vnitřní propojenosti regionu a ke sbližování s Unií.

Provádění nástroje by také mělo posílit systémy vnitřní kontroly a řízení veřejných financí v zemích, které jsou příjemci podpory, jakož i provádění základních zásad procesu rozšíření týkajících se zejména právního státu a boje proti korupci, podvodům a organizované trestné činnosti.

1.4.4 *Ukazatele výkonnosti*

Upřesněte ukazatele pro sledování pokroku a dosažených výsledků.

Konkrétní ukazatele budou definovány v programu reforem a ve smlouvách o úvěru, které mají být uzavřeny s jednotlivými příjemci podle článků 12 a 17.

1.5 **Odůvodnění návrhu/podnětu**

1.5.1 *Potřeby, které mají být uspokojeny v krátkodobém nebo dlouhodobém horizontu, včetně podrobného harmonogramu pro zahajovací fázi provádění podnětu*

Navzdory tomu, že příjemci jsou v různých fázích cesty ke vstupu do Unie, jejich hospodářská produkce a konkurenceschopnost zaostávají za EU. Reformy a investice podporované tímto nástrojem mají urychlit dosažení větší konvergence a sladění s normami EU, jakož i hlubší hospodářské integrace v rámci regionu a začlenění do jednotného trhu EU.

Získání finančních prostředků z nástroje je podmíněno tím, že příjemci budou prosazovat a respektovat účinné demokratické mechanismy, včetně zásady právního státu, a že zaručí dodržování lidských práv včetně práv osob patřících k menšinám. Další podmínkou je, že se Srbsko a Kosovo konstruktivně zapojí do normalizace vzájemných vztahů za účelem úplného provedení všech svých závazků vyplývajících z dohody o cestě k normalizaci a z její přílohy o provádění a ze všech dohod uzavřených dříve v rámci dialogu a zahájí jednání o komplexní dohodě o normalizaci vztahů.

Komise rovněž ověří, zda jsou splněny obecné podmínky (makrofinanční stabilita, řádné řízení veřejných financí, transparentnost a dohled nad rozpočtem).

Aby příjemci získali financování, budou muset vytvořit programy reforem na základě svých strategií růstu, programů hospodářských reforem, revidovaných metodik rozšiřování a zpráv o rozšíření, které Komise přijme prostřednictvím prováděcího rozhodnutí. Programy budou zahrnovat omezený počet reforem a investičních oblastí s připojenými platebními podmínkami a částkami. Tyto podmínky budou odrážet pokrok při provádění konkrétních sociálně-ekonomických reforem, včetně reforem v oblasti základních zásad procesu rozšíření a právního státu. V návaznosti na rozhodnutí o schválení programů reforem a na uzavření příslušných dohod budou příjemci způsobilí pro získání předběžného financování.

Finanční prostředky v rámci nástroje budou uvolňovány dvakrát ročně poté, co příjemci podají žádost prokazující splnění platebních podmínek a potvrzující legalitu a správnost veškerých uskutečněných operací s příloženou zprávou o šetření případů špatného hospodaření se souvisejícími finančními prostředky. Komise zpřístupní finanční prostředky na základě posouzení žádostí. Finanční prostředky mohou být uvolněny jako celé částky či snížené částky nebo mohou být zcela zadrženy v závislosti na míře splnění platebních podmínek podle jednotlivých typů. Zadržené finanční prostředky mohou být přerozděleny mezi ostatní příjemce v následujících letech.

Investice předpokládané v programech reforem budou podporovány prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán. Související projekty nebo programy budou předloženy provozní radě investičního rámce pro západní Balkán k vyjádření stanoviska až poté, co Komise posoudí splnění příslušných platebních podmínek a proběhne uvolnění finančních prostředků, a budou se na ně vztahovat pravidla příslušné výzvy k podávání návrhů v rámci investičního rámce pro západní Balkán.

V období 2024–2027 se očekávají čtyři roční cykly.

- 1.5.2 *Přidaná hodnota ze zapojení Unie (může být důsledkem různých faktorů, např. přínosů z koordinace, právní jistoty, vyšší účinnosti nebo doplňkovosti). Pro účely tohoto bodu se „přidanou hodnotou ze zapojení Unie“ rozumí hodnota plynoucí ze zásahu Unie, jež doplňuje hodnotu, která by jinak vznikla činností samotných členských států.*

Opatření na úrovni Unie jsou nezbytná k dosažení urychlené hospodářské konvergence mezi zeměmi západního Balkánu a EU na jejich cestě k potenciálnímu členství v Unii. Rozsah potřebné pomoci je takový, že region nadále vyžaduje trvalou vnější podporu, kterou by žádný členský stát ani jednotlivý dárcem nemohl poskytnout sám o sobě. Unie má ty nejlepší předpoklady k tomu, aby tomuto regionu poskytovala víceletou vnější pomoc včasným, koordinovaným a předvídatelným způsobem. Unie může také využít své výpůjční kapacity k tomu, aby příjemcům

v daném regionu poskytla půjčky za výhodných podmínek, jakož i k poskytování grantů v rámci víceletého výhledu.

1.5.3 *Závěry vyvozené z podobných zkušeností v minulosti*

Nástroj je založen na pomoci poskytované zemím západního Balkánu v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP III), přičemž využívá jeden z jeho úspěšných mechanismů (investiční rámec pro západní Balkán), a tuto pomoc doplňuje. Oba tyto nástroje prokázaly, že financování z EU může mít značný vliv, když se použije společně s financováním od jiných dárců v kontextu kombinování zdrojů financování. Tento nástroj se však svým formátem liší v tom, že ve značné míře závisí na zvýhodněných půjčkách přijatých Unií díky jejímu vynikajícímu úvěrovému ratingu. Nástroj bude vycházet z poznatků získaných z nástroje pro oživení a odolnost, který byl zřízen v roce 2020, jakož i z nedávno navrženého nástroje pro Ukrajinu.

1.5.4 *Slučitelnost s víceletým finančním rámcem a možné synergie s dalšími vhodnými nástroji*

Cílem navrhovaného nástroje je vybavit Unii právním nástrojem, který jí umožní podpořit větší sociálně-ekonomickou konvergenci zemí západního Balkánu na jejich cestě k členství v Unii. Nástroj bude doplňovat pomoc v rámci nástroje předvstupní pomoci, který se zaměřuje na sladění příjemců s *acquis* EU a na přípravu na převzetí závazků vyplývajících z členství.

Tento nový legislativní návrh nástroje pro reformy a růst doplňuje návrh nařízení Rady COM(2023) 337, kterým se mění nařízení 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec (VFR) na období 2021–2027 (viz oddíly 1.5.5 a 3.2.4).

Celková částka tohoto nástroje má být poskytnuta prostřednictvím úvěrů a nevratné podpory. Úvěrová složka bude činit nanejvýš 4 miliardy EUR pro všechny příjemce v průběhu celého období 2024–2027. Tyto úvěry budou zaručeny prostřednictvím společného rezervního fondu s dotační sazbou 9 %. Dodatečné granty ve formě nevratné podpory předpokládané v návrhu na revidovaný VFR činí 2 miliardy EUR, včetně výdajů na tvorbu rezerv a správních výdajů.

1.5.5 *Posouzení různých dostupných možností financování, včetně prostoru pro přerozdělení prostředků*

Rozpočet Unie již poskytuje podporu za účelem příprav na případné přistoupení k EU prostřednictvím nástroje předvstupní pomoci (NPP III), který se vztahuje na země západního Balkánu a Turecko a je založen na grantech, kombinování zdrojů financování a rozpočtových zárukách. Toto financování je v plném rozsahu přiděleno na nezbytné činnosti v oblasti sbližování a příprav souvisejících s rozšířením a v oblasti provádění hospodářského a investičního plánu.

Navrhovaný nástroj je určen k urychlení sociálně-ekonomické konvergence zemí západního Balkánu a vychází z odlišného přístupu, přičemž vytváří pevnou vazbu mezi plněním reformních závazků a přístupem k financování. Také je založen na odlišném schématu financování, kdy dvě třetiny finančních prostředků pocházejí z úvěrů přijatých Unií a převedených příjemcům.

Aby se zajistila bezproblémová a transparentní realizace veškerých investic uvedených v rámci programů reforem příjemců, Komise hodlá použít ověřenu

metodiky investičního rámce pro západní Balkán při dodržení podmínek uvedených výše.

Vzhledem k tomu, že se jedná o naprosto odlišný mechanismus pomoci zaměřený na zvláštní soubor priorit v daném regionu a že cíle nástroje předvstupní pomoci vyžadují veškeré finanční prostředky stanovené v rozpočtu, použití stávajícího nástroje (NPP III) by nebylo praktické a přerozdělení finančních prostředků v rámci tohoto nástroje by nebylo možné.

1.6 Doba trvání a finanční dopad návrhu/podnětu

Časově omezená doba trvání

- s platností od [DD.MM.]RRRR do [DD.MM.]RRRR,
- finanční dopad od roku 2024 do roku 2027 u prostředků na závazky a od roku 2024 u prostředků na platby.

Časově neomezená doba trvání

- Provádění s obdobím rozběhu od RRRR do RRRR,
- poté plné fungování.

1.7. Předpokládaný způsob plnění rozpočtu²⁰

Přímé řízení Komisí

- prostřednictvím jejích útvarů, včetně jejích zaměstnanců v delegacích Unie,
- prostřednictvím výkonných agentur.

Sdílené řízení s členskými státy

Nepřímé řízení, při kterém jsou úkoly souvisejícími s plněním rozpočtu pověřeny:

- třetí země nebo subjekty určené těmito zeměmi,
- mezinárodní organizace a jejich agentury (upřesněte),
- EIB a Evropský investiční fond,
- subjekty uvedené v člancích 70 a 71 finančního nařízení,
- veřejnoprávní subjekty,
- soukromoprávní subjekty pověřené výkonem veřejné služby v rozsahu, v jakém jim byly poskytnuty dostatečné finanční záruky,
- soukromoprávní subjekty členského státu pověřené uskutečňováním partnerství veřejného a soukromého sektoru a poskytující dostatečné finanční záruky,
- subjekty nebo osoby pověřené prováděním specifických akcí v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky podle hlavy V Smlouvy o EU a určené v příslušném základním právním aktu.
- Pokud vyberete více způsobů řízení, upřesněte je v části „Poznámky“.

Poznámky

²⁰ Vysvětlení způsobů plnění rozpočtu spolu s odkazem na finanční nařízení jsou k dispozici na stránkách BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

Článek 8 podrobně popisuje formy provádění nástroje, tj. přímé a nepřímé řízení v souladu s finančním nařízením.

2. SPRÁVNÍ OPATŘENÍ

2.1 Pravidla pro monitorování a podávání zpráv

Upřesněte četnost a podmínky.

Konkrétní kvantitativní a kvalitativní kroky budou definovány v programech reforem (schválených Komisí v prováděcím rozhodnutí), aby bylo možné sledovat plnění platebních podmínek. Příjemce předloží dvakrát ročně řádně odůvodněnou žádost o uvolnění nevratné finanční podpory a úvěru, v níž uvede, jak bylo dosaženo uspokojivého splnění uvedených podmínek, a to na základě ukazatelů stanovených v prováděcím rozhodnutí.

Kromě toho programy reforem stanoví ukazatele monitorování, které by měly umožnit vyšší míru sledování pokroku příjemců, pokud jde o dosahování obecných a specifických cílů nástroje, a podávání zpráv o něm.

Komise bude každý rok podávat Evropskému parlamentu, Radě a výboru uvedenému v článku 27 zprávu o využívání finančních prostředků poskytnutých v rámci tohoto nástroje, jakož i o pokroku při plnění cílů.

Komise rovněž provede hodnocení tohoto nařízení *ex post*.

2.2 Systémy řízení a kontroly

2.2.1 *Odůvodnění navrhovaných způsobů řízení, mechanismů provádění financování, způsobů plateb a kontrolní strategie*

Nástroj bude podléhat přímému a nepřímému řízení. Jednu část bude tvořit přímé řízení s přímým převodem finančních prostředků do státního rozpočtu příjemce, zatímco konkrétní investice budou poskytovány prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán, tj. nepřímým řízením s mezinárodními finančními institucemi.

Kontrolní strategie bude přizpůsobena provádění v rámci každého z těchto pilířů s využitím monitorování, hodnocení a auditů. Zvláštní pozornost bude věnována způsobu, jakým budou příjemci realizovat poskytnuté finanční prostředky. Uvolňování finančních prostředků bude probíhat podle pevně stanoveného pololetního harmonogramu na základě žádostí předložených příjemci a poté, co Komise ověří splnění příslušných platebních podmínek.

Víceúrovňová struktura zavedených kontrolních mechanismů (viz také oddíl 2.3) poskytuje integrovaný rámec, který zajišťuje, že budou zavedena veškerá vhodná opatření na ochranu finančních zájmů Unie. Zaručí zohlednění zásady proporcionality a konkrétní podmínky, za nichž bude nástroj fungovat.

2.2.2 *Informace o zjištěných rizicích a systémech vnitřní kontroly zřízených k jejich zmírnění*

Hlavní riziko zjištěné v souvislosti s financováním souvisí s neplněním platebních podmínek spojených s vyplácením finančních prostředků.

Níže jsou uvedena opatření, která budou zavedena ke zmírnění těchto rizik:

– posouzení Komise týkající se splnění příslušných platebních podmínek před vyplácením finančních prostředků s možností tyto finanční prostředky zdržet,

- snížení či zadržení poskytnuté podpory nebo zpětné získání jakékoli částky vynaložené na dosažení cílů nástroje v případech nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které příjemce nenapravit, nebo v případě závažného porušení povinnosti vyplývající z dohod uzavřených s příjemci,
- pozastavení financování v případě, že dotyčný příjemce nesplní podmínky stanovené v článku 5.

2.2.3 *Odhad a odůvodnění nákladové efektivnosti kontrol (poměr „náklady na kontroly ÷ hodnota souvisejících spravovaných finančních prostředků“) a posouzení očekávané míry rizika výskytu chyb (při platbě a při uzávěrce)*

Finanční příspěvek bude příjemcům poskytnut formou financování, které není spojeno s náklady, podle čl. 125 odst. 1 písm. a) finančního nařízení.

2.3 **Opatření k zamezení podvodů a nesrovnalostí**

Upřesněte stávající či předpokládaná preventivní a ochranná opatření, např. opatření uvedená ve strategii pro boj proti podvodům.

Návrh obsahuje zvláštní ustanovení o ochraně finančních zájmů Unie. Nástroj bude vybaven silným systémem auditů a kontrol, nastaveným jako víceúrovňový mechanismus: reforma systémů auditu a kontroly příjemců bude součástí reformy v rámci programů reform; Komise může navíc provádět podrobné přezkumy systémů s ohledem na plnění vnitrostátního rozpočtu na základě posouzení rizik a dialogu s vnitrostátními auditními orgány a vydávat doporučení ke zlepšení těchto systémů. Navíc podle nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 má úřad OLAF, Evropský účetní dvůr a Úřad evropského veřejného žalobce potřebná práva a přístup k plnění svých příslušných úkolů.

Investiční část nástroje bude prováděna prostřednictvím nepřímého řízení s mezinárodními finančními institucemi na základě posouzení pilířů a rámcových dohod s těmito institucemi.

3. ODHADOVANÝ FINANČNÍ DOPAD NÁVRHU/PODNĚTU

3.1 Víceletý finanční rámec – dotčené výdajové rozpočtové položky

– Nové rozpočtové položky, jejichž vytvoření se požaduje

nad rámec stropů víceletého finančního rámce	Rozpočtová položka	Druh výdaje	Příspěvek			
	Číslo	RP/NRP	zemí ESVO	kandidátských zemí a potenciálních kandidátů	jiných třetích zemí	jiné účelově vázané příjmy
Okruh 6	15.0301 – Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu – Provozní výdaje	RP	ANO	p.m.	ANO	ANO
Okruh 6	15.0302 – Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu – Tvorba rezerv ve společném rezervním fondu	RP	ANO	p.m.	ANO	ANO
Okruh 6	15.010102 – Podpůrné výdaje určené pro nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu	RP	ANO	p.m.	ANO	ANO

3.2 Odhadovaný finanční dopad návrhu na prostředky

3.2.1 Odhadovaný souhrnný dopad na operační prostředky

- Návrh/podnět nevyžaduje využití operačních prostředků.
- Návrh/podnět vyžaduje využití operačních prostředků, jak je vysvětleno dále:

Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu – financování* (v milionech EUR)					
Druh podpory	2024	2025	2026	2027	Celkem
Nevratná (granty)	500	500	500	500	2 000
<i>z toho správní výdaje</i>	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Půjčky	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
CELKEM**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* Roční a celkové rozdělení nevrtné podpory a úvěrů je čistě orientační a slouží pouze pro ilustraci. Skutečné rozdělení bude podléhat každoročnímu rozhodování.

** Tabulka předpokládá, že prostředky na závazky se rovnají prostředkům na platby. Má to čistě ilustrativní účel. Skutečná kalibrace těchto dvou druhů prostředků se bude posuzovat na základě každoročních potřeb.

3.2.2 Odhadovaný souhrnný dopad na operační prostředky (v milionech EUR)

	Rok 2024 ²¹	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	CELKEM
OKRUH 6 víceletého finančního rámce					
15.0301 – Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu – Provozní výdaje	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 – Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu – Tvorba rezerv ve společném rezervním fondu	90	90	90	90	360
Mezisoučet za OKRUH 6 víceletého finančního rámce	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3 Odhadovaný souhrnný dopad na správní prostředky

- Návrh/podnět nevyžaduje využití prostředků správní povahy.
- Návrh/podnět vyžaduje využití prostředků správní povahy, jak je vysvětleno dále:

v milionech EUR (zaokrouhлено na tři desetinná místa)

	Rok 2024 ²²	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	CELKEM
--	------------------------	----------	----------	----------	--------

OKRUH 7 víceletého finančního rámce					
Lidské zdroje	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Ostatní správní výdaje	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Mezisoučet za OKRUH 7 víceletého finančního rámce	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

Mimo OKRUH 7²³ víceletého finančního rámce					
--	--	--	--	--	--

²¹ Návrh/podnět se začíná provádět v roce 2024.

²² Návrh/podnět se začíná provádět v roce 2024.

Lidské zdroje	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Ostatní výdaje správní povahy	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Mezisosčet mimo OKRUHY 1-7 víceletého finančního rámce	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

CELKEM	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Potřebné prostředky na oblast lidských zdrojů a na ostatní výdaje správní povahy budou pokryty z prostředků GŘ, které jsou již vyčleněny na řízení akce a/nebo byly vnitřně přerozděleny v rámci GŘ a případně doplněny z dodatečného přidělu, který lze řídicímu GŘ poskytnout v rámci ročního přidělování a s ohledem na rozpočtová omezení.

²³ Technická a/nebo administrativní pomoc a výdaje na podporu provádění programů a/nebo akcí EU (bývalé položky „BA“), nepřímý výzkum, přímý výzkum.

3.2.3.1 Odhadované potřeby v oblasti lidských zdrojů

- Návrh/podnět nevyžaduje využití lidských zdrojů.
- Návrh/podnět vyžaduje využití lidských zdrojů, jak je vysvětleno dále:

Odhad vyjádřete v přepočtu na plné pracovní úvazky

	Rok 2024	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	
○ Pracovní místa podle plánu pracovních míst (místa úředníků a dočasných zaměstnanců)					
20 01 02 01 (v ústředí a v zastoupeních Komise)	6	6	6	6	
20 01 02 03 (při delegacích)					
01 01 01 01 (v nepřímém výzkumu)					
01 01 01 11 (v přímém výzkumu)					
Jiné rozpočtové položky (upřesněte)					
○ Externí zaměstnanci (v přepočtu na plné pracovní úvazky: FTE)²⁴					
20 02 01 (SZ, VNO, ZAP z celkového rámce)					
20 02 03 (SZ, MZ, VNO, ZAP a MOD při delegacích)					
15.010102 – Podpůrné výdaje určené pro nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu	– v ústředí	9	9	9	9
	– při delegacích	9	9	9	9
Jiné rozpočtové položky (upřesněte)					
CELKEM	24	24	24	24	

Potřebné prostředky na oblast lidských zdrojů a na ostatní výdaje správní povahy budou pokryty z prostředků GŘ, které jsou již vyčleněny na řízení akce a/nebo byly vnitřně přerozděleny v rámci GŘ a případně doplněny z dodatečného přidělu, který lze řídicímu GŘ poskytnout v rámci ročního přidělování a s ohledem na rozpočtová omezení.

Popis úkolů:

Úředníci a dočasní zaměstnanci	Požadovaní zaměstnanci na plný pracovní úvazek budou pracovat v oblasti rozvoje politiky, právních záležitostí s obzvláštním zaměřením na zadávání veřejných zakázek, finančního řízení, řízení smluv a auditu, monitorování, podávání zpráv a hodnocení.
Externí zaměstnanci	Požadovaní zaměstnanci na plný pracovní úvazek budou pracovat v oblasti rozvoje politiky, právních záležitostí s obzvláštním zaměřením na zadávání veřejných zakázek, finančního řízení, řízení smluv a auditu, monitorování, podávání zpráv a hodnocení.

²⁴ SZ = smluvní zaměstnanec; MZ = místní zaměstnanec; VNO = vyslaný národní odborník; ZAP = zaměstnanec agentury práce; MOD = mladý odborník při delegaci.

3.2.4 Slučitelnost se stávajícím víceletým finančním rámcem

Návrh/podnět:

- může být v plném rozsahu financován přerozdělením prostředků v rámci příslušného okruhu víceletého finančního rámce (VFR).

Upřesněte, jaká úprava se požaduje, příslušné rozpočtové položky a odpovídající částky. V případě zásadní úpravy přiložte excelovou tabulku.

- vyžaduje použití nepřiděleného rozpětí v rámci příslušného okruhu VFR a/nebo použití zvláštních nástrojů definovaných v nařízení o VFR.

Upřesněte, co se požaduje, příslušné okruhy a rozpočtové položky, odpovídající částky a navrhované nástroje, které mají být použity.

- vyžaduje revizi VFR.

Tento nový legislativní návrh pro nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu je předkládán souběžně s návrhem nařízení Rady COM(2023) 337, kterým se mění nařízení 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec (VFR) na období 2021–2027. Změna tohoto nařízení je nutná k navýšení prostředků v okruhu 6 na období 2024–2027 pro financování tohoto nástroje formou nevratné podpory a tvorby rezerv na podporu ve formě úvěrů.

3.2.5 Příspěvky třetích stran

Návrh/podnět:

- nepočítá se spolufinancováním od třetích stran.
- počítá se spolufinancováním od třetích stran podle následujícího odhadu:
prostředky v milionech EUR (zaokrouhлено na tři desetinná místa)

3.3 Odhadovaný dopad na příjmy

- Návrh/podnět nemá žádný finanční dopad na příjmy.
- Návrh/podnět má tento finanční dopad:
 - na vlastní zdroje
 - na jiné příjmy
 - uveďte, zda je příjem účelově vázán na výdajové položky

v milionech EUR (zaokrouhлено na tři desetinná místa)

Příjmová položka:	rozpočtová	Prostředky dostupné v běžném rozpočtovém roce	Dopad návrhu/podnětu ²⁵						
			Rok N	Rok N+1	Rok N+2	Rok N+3	Vložit počet let podle trvání finančního dopadu (viz bod 1.6)		
Článek			p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

²⁵ Pokud jde o tradiční vlastní zdroje (cla, dávky z cukru), je třeba uvést čisté částky, tj. hrubé částky po odečtení 20 % nákladů na výběr.